

ODN
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Kaliszu

HISTORIA JĘZYKA
NA LEKCJACH

str. 8

SCENARIUSZ LEKCJI DWRÓCONEJ
Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO

str. 28

PBP KP
Katedra i Biuro Pedagogiczne
Katedry Pedagogiki i Psychologii
na A. Piłsudskiego w Kaliszu

CWRKDiz
Centrum Wzrostu i Rozwoju Kształcenia
Dużego i Zawodowego w Kaliszu

NR 1/2023 [07]

ISSN 2657-6899

EDUMYŚLI

CHODZI MI O TO, ABY JĘZYK GIĘTKI POWIEDZIAŁ WSZYSTKO, CO POMYŚLI GŁOWA.

**Tatusiowie
powinni
czytać
swoim
dzieciom
bajki
na dobranoc.**

**Wiesz,
dlaczego?**

str. 40

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Kaliszu

www.odn.kalisz.pl

Uczymy, jak uczyć

- { Kursy kwalifikacyjne
- { Konferencje naukowe
- { Metodyka przedmiotowa
- { Doradztwo metodyczne
- { Nowa podstawa programowa
- { Projekty edukacyjne
- { Pomoc psychologiczno-pedagogiczna
- { Sieci współpracy i samokształcenia
- { Szkolenia zespołów nauczycieli
- { Wspomaganie procesowe nauczycieli
- { Wychowanie i opieka w szkole
- { Zarządzanie szkołą

ul. Wrocławska 182 • 62-800 Kalisz
887 081 843 • sekretariat@odn.kalisz.pl

Drodzy Nauczyciele,

Dzisiejszy nr „Edumyśli” otwiera artykuł dr Bogumiły Celer – redaktorki naczelnej „Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej”, który dostarcza wiadomości o ludziach związanych z regionem, często zasłużonych dla całego kraju, odnoszących sukcesy także na polu międzynarodowym. Niebawem ukaże się czwarty tom tego wydawnictwa. Autorka zachęca nie tylko do lektury biogramów, ale też do wykorzystania ich do nauczania przedmiotów humanistycznych. Jest to bardzo dobry pomysł, dzięki któremu można przywrócić zapomnianą rolę jednostek w historii lokalnej.

Hieronim Duczmal stawia czytelnikowi pytanie „ilu obecnie ludzi zastanawia się nad znaczeniem wcześniej żyjących ludzi dla naszej dzisiejszej tożsamości” w kontekście historii języka i proponuje m.in. przemyślenie tych treści choćby w nauce gramatyki, która nadaje językowi strukturalną harmonię.

Monika Płonka napisała świetną recenzję twórczości Diany Gabaldon. Pisząc: „Umiejętność utrzymania czytelnika w napięciu, zadziwieniu i zachwycie przez tysiąc stron (tyle liczą kolejne tomy Outlandera) świadczy o niebywałym kunszcie pisarskim. A powtórzenie tego wyczynu dziewięć razy stawia Dianę Gabaldon na szczycie listy moich osobistych mistrzów.”, zachęciła mnie skutecznie do lektury, choć filmy wg książek Gabaldon też nie są złe.

Wszystkich wuefistów zachęcam do zapoznania się z innowacją pedagogiczną „Unihokej jest OK” Mariusza Marcisza, natomiast anglistów do zapoznania się z tekstem scenariusza lekcji odwróconej Anety Budki.

Michał Lewandowski do wszystkich ojców (nie tylko nauczycieli) kieruje swój felieton „Tatusiowie powinni czytać swoim dzieciom bajki na dobranoc”. Mamy czytać, a tatusiowie dodatkowo wykraczają poza tekst, snując opowieści, dygresje nawiązujące do doświadczenia dzieci i wydarzeń, w których uczestniczyły, wzbogacając słownictwo i wyobraźnię dzieci. To tylko część odpowiedzi. Resztę znajdziecie Państwo w jego felietonie.

Życzę wszystkim czytelnikom dobrej lektury. Najlepiej w pięknych okolicznościach przyrody.

Jarosław Wujkowski

Dyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu

SPIS TREŚCI

BOGUMIŁA CELER BIOGRAFIE NA LEKCJACH	4
HIERONIM DUCZMAL HISTORIA JĘZYKA NA LEKCJACH POLSKIEGO	8
MONIKA PŁONKA KSIĄŻKI PACHNĄCE WRZOSEM	10
ELŻBIETA BYSIEWICZ NAWET MAŁA ZMIANA PROWADZI DO KOLEJNEJ ZMIANY A FINAŁ MOŻE NAS ZASKOCZYĆ!	13
DOROTA BUKOWSKA „JAKIE DZIEDZICTWO KULTUROWE POZOSTAWILI POLSCY NOBLIŚCI?” – PROJEKT EDUKACYJNY Z WYKORZYSTANIEM E-NARZĘDZI I ZASOBÓW CYFROWYCH	16
ANETA BUDKA SCENARIUSZ LEKCJI ODWRÓCONEJ Z JĘZYKA ANGIELSKIEGO	28
RAFAŁ JAKUBOWSKI LEKCYJNY PROJEKT NAUKOWY	38
RAFAŁ JAKUBOWSKI LEKCYJNY PROJEKT NAUKOWY	39
MICHAŁ LEWANDOWSKI TATUSIOWIE POWINNI CZYTAĆ SWOIM DZIECIOM BAJKI NA DOBRANOC. WIESZ, DLACZEGO?	40
MARIUSZ MARCISZ INNOWACJA PEDAGOGICZNA Z WYCHOWANIA FIZYCZNEGO „UNIHOKEJ JEST OK” DLA KLAS IV - VIII	42

**EDUMYŚLI – czasopismo środowiska
edukacyjnego południowej Wielkopolski**

Wydawca:

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu

Redakcja:

ul. Wrocławska 182, 62-800 Kalisz

tel. 62 767 63 01

e-mail: redakcja@odn.kalisz.pl

Redaktor naczelny: Wojciech Kos

Zastępca redaktora naczelnego: Bogumiła Celer

Korekta: Bogumiła Celer, Henryka Karolewska

Łamanie: Rafał Lisiak

Druk: ODN Kalisz

Biografie na lekcjach

„Słownik biograficzny Wielkopolski południowo-wschodniej” – jego znaczenie poznawcze i edukacyjne dla nauczycieli i uczniów

Słownik biograficzny Wielkopolski południowo-wschodniej” jest efektem realizacji projektu badawczego Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, którego celem jest połączenie wysiłku ludzi z różnych środowisk wokół przedsięwzięcia twórczego na rzecz małych i większych ojczyzn. Badania biograficzne w kaliskim towarzystwie prowadzone są od 25 lat. Dotychczas ukazały się trzy tomy wspomnianego słownika. Trwają prace nad przygotowaniem tomu czwartego, który ukaże się w 2023 r. w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki „Nauka dla Społeczeństwa” w obszarze „Humanistyka-Społeczeństwo-Tożsamość”. Biogramy zawarte w „Słowniku” są dziełem zespołu autorów z regionu, przedstawicieli różnych instytucji kulturalnych, oświatowych i naukowych. Celem artykułu jest podkreślenie znaczenia poznawczego i edukacyjnego tego przedsięwzięcia. Badania biograficzne i wykorzystywanie ich przez nauczycieli mogą przyczynić się do lepszego rozumienia własnej historii i kształtowania poczucia tożsamości regionalnej wśród uczniów. Prace tego rodzaju mogą i powinny stać się przydatne w wymiarze społecznym i edukacyjnym uczniom, nauczycielom, studentom, osobom amatorsko i profesjonalnie zajmującym się regionalistyką.

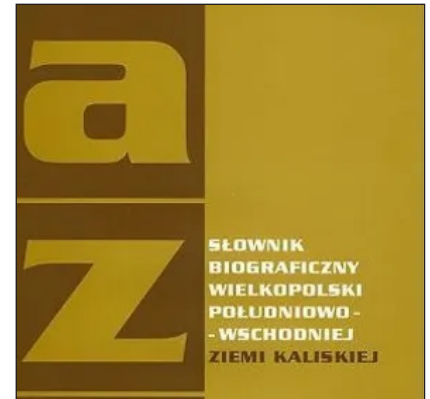
Warto zauważyć, iż jednym z ważnych zjawisk współczesnej Europy i świata jest bez wątpienia renesans regionalizmu. Małe ojczyzny, mimo nieustannie propagowanych koncepcji globalizacji, są nadal istotnym zjawiskiem świata współczesnego. Regionalizm, jako wyraz różnorodności jest źródłem wszechstronnych inspiracji. Wspierając regionalizm wspieramy rozwój obywatelskiego społeczeństwa¹.

Propozycje praktycznego wykorzystania biografii podczas lekcji podejmowane były już kilkakrotnie na łamach fachowej literatury². Od początku lat osiemdziesiątych coraz powszechniej pojawiają się wśród m.in. nauczycieli historii głosy domagające się przywrócenia pierwiastkowi ludzkiemu należnego mu miejsca w nauczaniu historii. Doświadcze-

nie nauczycieli wskazuje, że uwzględnienie metody biograficznej jest skutecznym sposobem dotarcia treści historycznych do dzieci i młodzieży.

Lucyna Kudła podkreśla, że: „włączanie wątków biograficznych do lekcji historii może pomóc w znalezieniu odpowiedzi na pytanie, czy informacje biograficzne pomogą uczniowi w rozumieniu historii, wywołają procesy myślowe związane z dostrzeganiem problemów, wartościowaniem informacji i sądów? Biografia w nauczaniu historii może spełniać rozmaite funkcje, zarówno pozwala zdobywać informacje o przeszłości, jak i rozwijać umiejętności intelektualne. Wykorzystywanie biografii w toku lekcji pozwoli na wytworzenie w wyobraźni uczniów obrazu przeszłości, który trudniej wywołać przez podanie suchych faktów. Daje szansę na zaangażowanie naszych przeżyć oraz przeżyć i uczuć naszych wychowanków. Jest to możliwe na każdym szczeblu edukacji historycznej, zwłaszcza w młodszych klasach szkoły podstawowej (kl. IV-VI), gdy stosunek emocjonalny do poznawanych treści przeważa nad ich rozumową analizą. Uczeń na lekcjach powinien dostrzegać w wydarzeniach i faktach historycznych wiodącą rolę ludzi – zarówno jednostek, jak i całych narodów czy społeczeństw. Można wówczas dokonać pierwszej próby oceny zachowań omawianych postaci, co pozwoli młodzieży na akceptację czy negację zachowań i działań”³.

Natomiast polonistka Agnieszka Tomasik zauważa, że nie jest łatwo przeprowadzić lekcję o biografii np. danego artysty, aby została zapamiętana przez uczniów⁴. Podręcznikowe życiorysy poetów często opisują wydarzenia niekoniecznie ciekawe dla współczesnych nastolatków, wskazują ponadto na zawite konteksty historyczne i kulturowe. Tomasik podsuwa nauczycielom konkretne pomysły

stły, aby zainteresować uczniów życiem człowieka, którego twórczość omawiamy na lekcji. Warto na przykład zastępować biogramy z podręcznika pokazaniem wywiadów z pisarzami lub oglądaniem filmów o artystach. Pisarze pojawiają się np. w filmie o „Małym Księciu” albo w adaptacji „Pana Tadeusza” Andrzeja Wajdy. Dużym powodzeniem wśród młodzieży cieszył się swego czasu poetycki film o Krzysztofie Kamiliu Baczyńskim. Inną, niezwykle ciekawą formą opowieści biograficznej jest komiks. Przykładem jest znakomity komiks o życiu Wisławy Szymborskiej. Kreatywny nauczyciel może zainspirować się komiksem o poetce i zająć się tworzeniem komiksów wspólnie z uczniami podczas lekcji. Polonistka słusznie zaznacza, że: „wszelkie ćwiczenia, gdy łączymy kreatywność uczniów z obowiązkowo wymaganą wiedzą, skutkują wyższą efektywnością w nauczaniu, ponieważ uczeń w takiej sytuacji edukacyjnej nie jest bierny wobec przyswajalnej wiedzy, ale wykonuje szereg skomplikowanych czynności umysłowych: musi zapoznać się z tekstem biograficznym (np. notatką z podręcznika), następnie analizuje i syntetyzuje wiadomości, przetwarza je (np. dokonuje selekcji), by w twórczy sposób połączyć z obrazem i stworzyć narrację w konwencji komiksowej. Przy czym kreatywne zadanie wymaga od niego dużego zaangażowania emocjonalnego. Wszystkie warunki skutecznej edukacji są tu spełnione”⁵.

Biografistyka stała się trwałym elementem wielu dyscyplin naukowych. Również regionaliści od wielu lat wykazują zainteresowanie badaniami o charakterze biograficznym. Efektem ich prac w tym zakresie są zarówno publikacje o charakterze słownikowym, jak i artykuły czy monografie poświęcone konkretnym postaciom. Biografistyka w badaniach regionalnych ma za zadanie popularyzację wiedzy o zasługach i dokonaniach naszych przodków i ich obecności we wszystkich dziedzinach życia: języku, kulturze, obyczajowości, polityce, religijności. Obecnie na rynku wydawniczym mamy bogactwo ogólnych słowników biograficznych, leksykonów specjalistycznych rejestrujących biografie przedstawicieli różnych grup społecznych, zawodowych. Nastąpił także rozwój słowników regionalnych obejmujących hasła biograficzne osób zasłużonych dla poszczególnych regionów kraju.

Badania podejmowane w ramach działalności Pracowni Encyklopedii i Słowników Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk mają niewątpliwie ważne znaczenie dla prowadzenia innych inter-

dyscyplinarnych badań naukowych w regionie, ale są także znaczące dla nauki i edukacji polskiej. W wyniku prowadzonych badań regionalna biografistyka i leksykografia wzbogaca się o nowe dzieła ukazujące ludzi, których losy i dokonania należy uchronić od zapomnienia, dzieła będące świadectwem aktywności naukowej i wielkiego zaangażowania w działalność na rzecz regionu ludzi z nim związanych.

Projekt realizowany przez Towarzystwo spełnia swoje podstawowe funkcje, czyli dostarcza wiadomości o ludziach związanych z regionem, często zasłużonych dla całego kraju, odnoszących sukcesy także na polu międzynarodowym; ale będzie też podstawą do podejmowania w przyszłości różnorodnych analiz prowadzonych w aspekcie socjologicznym, historycznym, kulturowym, pedagogicznym, wyznaniowym. Biogramy zamieszczone w „Słowniku biograficznym Wielkopolski południowo-wschodniej” zostały przygotowane na podstawie opracowań i źródeł drukowanych, a w wielu przypadkach także materiałów archiwalnych (np. akty metrykalne), rękopiśmienniczych, wzmianek prasowych, danych z nagrobków oraz informacji uzyskanych od rodzin i osób bliskich. Dla ułatwienia czytelnikom dalszych poszukiwań – we wskazówkach bibliograficznych zamieszczonych w dokumentacji każdego biogramu podano najważniejsze pozycje drukowane i archiwalia. W haśle biograficznym po nazwie osobowej podawane są lata życia, herb, ewentualne pseudonimy i kryptonimy, wykonywany zawód i funkcje. Życiorysy zaczynają się od dokładnej daty i miejsca urodzin, o ile dane takie są dostępne w źródłach. Podawane są imiona rodziców, zawód ojca, ewentualnie zawód matki lub sfera jej działalności, pochodzenie społeczne rodziców, w niektórych przypadkach informacje o rodzeństwie. Następnie autorzy biogramów prezentują przebieg wychowania i wykształcenia danej postaci, chronologicznie pokazują najważniejsze wydarzenia życiowe, działalność zawodową, społeczną, funkcje i stanowiska, twórczość, istotne zmiany miejsca pobytu, ważniejsze odznaczenia, nagrody, a także fakty z życia osobistego. Szczególny akcent w biogramach położony jest na związki z regionem.

Wśród bohaterów biogramów opublikowanych w dotychczasowych trzech tomach słownika znaleźli się przedstawiciele wielu zawodów związani z Wielkopolską południowo-wschodnią z racji urodzenia lub też działalności na tym terenie. Dominują biogramy postaci z XIX w.

urodzeni	liczba biogramów
(?–?)	19
do 1526	41
1527–1795	149
1796–1864	349
1865–1918	636
1919–1944	83
Po 1945	7

Największa liczba postaci zamieszczonych w słowniku wywodzi się z kręgów duchowieństwa rzymsko-katolickiego, wśród nich są także zakonnicy i hierarchowie kościoła (prymasi, arcybiskupi, biskupi). Wyjątkową pozycję w tej grupie zajmuje papież Jan Paweł II, który w 1997 r., kiedy gościł w grodzie nad Prosną podczas jednej z ogólnopolskich pielgrzymek, otrzymał Honorowe Obywatelstwo Miasta Kalisza. Uwzględnieni zostali także duchowni innych wyznań.

duchowieństwo	271
lekarze	123
nauczyciele	114
wojskowi	95
księgarze, drukarze (właściciele księgarń i drukarni)	51
muzycy	51
aktorzy	46
pisarze, poeci	44
artyści/malarze/rzeźbiarze	41
prawnicy	37
historycy	21
publicyści, redaktorzy, dziennikarze	23
architekci	12

Ze wstępnej analizy wynika, iż dużo miejsca zajmują biogramy lekarzy. Bogaty jest zestaw nauczycieli, wojskowych oraz księgarzy i drukarzy. Niemałą grupę stanowią zasłużeni ludzie kultury i sztuki: aktorzy, pisarze, poeci, publicyści, artyści, muzycy, bibliotekarze. Wymienić możemy także licznych działaczy społecznych, politycznych, sportowych, urzędników, przemysłowców, fabrykantów, kupców, rzemieślników, archeologów, bankierów, naukowców, uczestników powstań. Z ziemi kaliskiej wywodzili się także konstruktorzy fortepianów, inżynierowie i przedstawiciele różnych dyscyplin naukowych: historycy, archiwiści, statystycy, matematycy, radiolog, etnograf, geodeta, botanik, socjolog i in.

Większość postaci zamieszczonych w słowniku to mężczyźni. Wśród 91 życiorysów kobiet przeważają nauczycielki lub działaczki oświatowe, są pisarki

i poetki, bibliotekarki, właścicielki drukarni i księgarń, malarki, siostry zakonne oraz działaczki konspiracyjne.

W IV tomie słownika, który ukaże się pod koniec 2023 r. w oparciu o nowe źródła poszerzyliśmy listę weteranów narodowych powstań: listopadowego, styczniowego, absolwentów lokalnych szkół – bohaterów wojny polsko-bolszewickiej czy powstania warszawskiego. Wśród biogramów znajdują się ponadto naukowcy obejmujący katedry na uczelniach polskich i zagranicznych, inżynierowie, budowniczowie mostów, nauczyciele, działacze społeczni, których korzenie sięgają ziemi Wielkopolski południowo-wschodniej. Wzbogaciliśmy poczet związanych z regionem ludzi sztuki: malarzy, muzyków, pisarzy czy aktorów od wieków działających na ziemi wielkopolskiej czy też stąd się wywodzących, dotychczas nieznanymi, mając na uwadze innowacyjność podejmowanych badań humanistycznych.

Warto dodać, że grupą docelową projektu stali się:

- mieszkanki/mieszkańcy Wielkopolski, zainteresowani dziejami regionu
- turyści, odbiorcy z regionu i całej Polski, interesujący się dziejami Wielkopolski
- krajowe środowisko badaczek i badaczy podejmujących badania interdyscyplinarne w obszarze humanistyki.

Cenną inicjatywą zespołu pracującego nad „Słownikiem” jest zainicjowanie w Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu spotkania z cyklu „Znani/nieznani Wielkopolanie – ocalić od zapomnienia”. Podczas spotkań swoimi pasjami biograficznymi i odkryciami dzielą się autorzy biogramów. W ramach współpracy z Książnicą gościliśmy historyczkę sztuki A. Tabakę z Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej. W trakcie wykładu „To oni nas portretowali. Sześć sylwetek fotografów związanych z Kaliszem w świetle Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej” wędrowała ze słuchaczami śladami dawnych mistrzów kaliskiej fotografii.

Wśród innych prelegentów w ramach wspomnianego cyklu wyróżnić należy także Agnieszkę Stupianek-Winkowską, nauczycielkę i regionalistkę, doktorantkę Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, która przedstawiła prelekcję zatytułowaną „Zauważyć (Nie)Obecne... W poszukiwaniu historii Ziemi Pleszewskiej”. Zaprezentowała zamierzenia i wyniki badań dotyczących historii kobiet z ziemi pleszewskiej. Pomysł zorganizowania

spotkania z badaczką zrodził się także w Pracowni Słowników i Encyklopedii KTPN, jednak aby dotrzeć do szerszego społeczeństwa, ideę spotkań zrealizowano wykorzystując partnerstwo z lokalną biblioteką. Spotkania są jednym z elementów współpracy z podmiotami zewnętrznymi przy realizacji projektu.

W ramach XIX Ogólnopolskiego Tygodnia Bibliotek w 2022 r., we współpracy ze Szkołą Podstawową w Szczytnikach, odbyło się spotkanie z bibliotekarzami gminy Szczytniki na temat „Bibliotekarze na łamach Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej”. Spotkanie poprowadziła dr Bogumiła Celer – redaktor naczelna słownika, przewodnicząca Pracowni Encyklopedii i Słowników KTPN.

Docieramy ze „Słownikiem” także do młodego pokolenia, przykładem jest spotkanie z uczniami Szkoły Specjalnej nr 19 w Kaliszu oraz opiekunką Dominiką Bukowską na temat „Słownik biograficzny Wielkopolski południowo-wschodniej” jako źródło dla uczestników projektu Cyfrowa Dziecięca Encyklopedia Wielkopolan – prezentacja dla uczniów i opiekunów w kaliskich szkołach”. Spotkanie poprowadziła Henryka Karolewska – członkini zespołu redakcyjnego słownika. Celem naszego spotkania była popularyzacja „Słownika” oraz pokazanie uczniom, że dziedzictwo kulturowe Wielkopolski nie straciło na swej aktualności. Ważną rolę należy upatrywać w wychowawczym oddziaływaniu biografii na życie młodego człowieka, który kształtuje dopiero swój charakter. Pokazywanie dokonań i losów wybranych postaci pozwala na tworzenie wzorów do naśladowania, budowanie systemu wartości. Ucząc porównywania różnych biografii, samodzielnej oceny różnych dokonań tej samej osoby, wypośrodkowania sądów, kształtujemy logiczne myślenie, a nawet postawy tolerancji wobec działań ludzkich⁶.

Celem artykułu było, oprócz wymienionych we wstępie aspektów, również zwrócenie uwagi na sam fakt tego rodzaju publikacji na rynku wydawniczym oraz skrótowa charakterystyka zawartości słownika. Z perspektywy dwudziestu pięciu lat można z całym przekonaniem stwierdzić, że wszystkie tomy „Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej” mogą być źródłem inspiracji dla nauczycieli różnych przedmiotów lub też stanowić punkt wyjścia wielu projektów edukacyjnych. Patrząc na dwudziestopięcioletnią historię słownika należy podkreślić, że inicjatywa ta nigdy nie doszłaby do skutku bez odpowiedniego wsparcia instytucjonalnego oraz kompetencji i dalekowzrocz-

ności środowiska Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Mądrość naszych poprzedników polegała na tym, że nie bali się podejmować inicjatyw perspektywicznych. W tym miejscu należy podkreślić zasługi prof. Hanny Tadeusiewicz, która od samego początku popierała inicjatywę wydania słownika, uczestniczyła w pracach redakcyjnych, była autorką biogramów. Należy także zaznaczyć rolę prof. Krzysztofa Walczaka – inicjatora wydania słownika, oraz dr Danuty Wańki, która jak wspomina prof. K. Walczak, była „duszą słownika”. Być może w niektórych środowiskach rodziło się wielokrotnie pytanie: czy słownik faktycznie jest potrzebny? Odpowiedzi na to pytanie udzielić mogą tylko użytkownicy. Potrzeba rozpoczęcia prac nad słownikiem była oczywista dla inicjatorów projektu. Kontynuatorzy dzielą się tym zdaniem. Bliska jest nam idea słownika biograficznego jako projektu ciągłego i otwartego⁷.

PRZYPISY

1. *Czy jest miejsce dla regionalizmów w kontekście integracji europejskiej?*, red.: Andrzej Grzyb, Kazimierz Kleina, ks. Jerzy Zajac, Warszawa: Kancelaria Senatu, 2013.
2. M.in.: L. Kudła, *Biografie na lekcjach historii – propozycje rozwiązań praktycznych*, Annales Academiae Paedagogicae Cracoviensis. Studia Historica Kraków: Wydaw. Naukowe Akademii Pedagogicznej, 2001, s. 237-254;
3. L. Kudła, *Biografie...*, s. 237.
4. A. Tomasiak, *Biografia twórcy podana inaczej*, <https://www.czasopismopolonistyka.pl/artukul/biografia-tworcy-podana-inaczej> [dostęp: 06.04.2023]
5. Tamże
6. Por.: L. Kudła, *Biografie...*, s. 238.
7. Por. B. Celer, „Słownik Biograficzny Wielkopolski Południowo-Wschodniej” z perspektywy 20 lat. W: *Interdyscyplinarium nauk o mediach i kulturze* / red. M. Antczak, Z. Gruszka. – Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, 2020, s. 355-370.

Bogumiła Celer

bibliotekarz, doktor nauk humanistycznych w zakresie bibliologii i informatologii, nauczyciel dyplomowany. Kieruje działem zbiorów specjalnych PBP Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu. Autorka kilku książek i blisko 200 artykułów. Przewodnicząca Pracowni Encyklopedii i Słowników Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, kieruje projektem wydawniczym mającym na celu wydanie IV tomu „Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej” w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki „Nauka dla Społeczeństwa” w obszarze „Humanistyka-Społeczeństwo-Tożsamość”.

Hieronim Duczmal

Historia języka na lekcjach polskiego

Każdy język zaspakaja naturalną potrzebę komunikowania się. W dzisiejszych czasach nie wyobrażamy sobie życia bez niego. A jednak nie szanujemy go, mówimy niepoprawnie, często zaśmiejemy dziwnymi konstrukcjami językowymi. Może warto by było przypomnieć od czasu do czasu, szczególnie młodemu pokoleniu, o tym największym wynalazku ludzkości.

Myszę, że już w szkole podstawowej nauczyciele powinni poświęcić kilka lekcji genezie języka, aby uświadomić uczniom, że nie rodzimy się z tą umiejętnością. Musimy się go mozolnie uczyć. Jak trudno nieraz to przychodzi, wiedzą o tym doskonale rodzice, nauczyciele w przedszkolach i w klasach młodszych szkoły podstawowej. Jeśli tam, na początku swej drogi edukacyjnej, popełni się błędy, trudno jest je naprawić w starszym wieku. W podstawie programowej mamy sporo treści i umiejętności z gramatyki, z którymi młody człowiek powinien zostać zapoznany. Z mojej wieloletniej praktyki wiem, że ten dział językowy nie cieszy się zbyt dużą popularnością wśród uczniów. Kilka lekcji o powstaniu języka może spowodować większy szacunek i ciekawość do czegoś, czym operujemy na co dzień. Proponowałbym przeprowadzenie takich lekcji w klasach siódmych i ósmych szkoły podstawowej, ponieważ można by wykorzystać pewną wiedzę z zakresu biologii i historii.

Jak wskazują badania nad historią języka, jest on zdobyczą, która liczy przeszło milion lat i istnieje już od 60 tysięcy pokoleń. Uważa się, że już Homo erectus („człowiek wyprostowany”) jest pionierem języka, kultury i wszelkich przygód. Społeczność H. erectus posługiwała się systemem symboli i języka, który mógłby być zrozumiały i w dzisiejszych czasach. Oczywiście ich języki różniły się od współczesnych ilością narzędzi gramatycznych, ale niewątpliwie były to już języki ludzkie. Kolejny nasz przodek Homo sapiens („człowiek myślący”) udoskonalił znacznie dzieło swojego poprzednika poprzez podróże i próby poznawania świata. Ciekawe, ilu obecnie ludzi zastanawia się nad znaczeniem wcześniej żyjących ludzi dla naszej dzisiejszej tożsamości.

W dzisiejszych czasach wiele osób odczuwa potrzebę spędzania czasu w mediach społeczno-

ściowych, więcej niż jest to konieczne. To właśnie atrakcja tych mediów powoduje, że chcemy włączać się w „konwersację” na ekranie, chociaż często nie mamy odpowiedniej wiedzy. Rozmowa i pismo wiążą ze sobą ludzi w jedną społeczność.

Wróćmy jednak do początków języka i zadajmy sobie pytanie: skąd wziął się ów język, którym posługiwali się nasi przaprzodkowie? Odpowiedź jest dość prosta. Wyłonił się on stopniowo z kultury, stworzony przez człowieka, który podjął próbę komunikowania się z drugim człowiekiem za pośrednictwem mózgu, zatem język pełni służebną rolę wobec kultury. Pierwsze języki powstawały poprzez symbole, którym towarzyszyły gesty i intonacja i dopiero po ich połączeniu możemy mówić o języku. W dzisiejszym rozumieniu język został poszerzony o system strukturalny, który nazywamy gramatyką. Bez niej nie możemy mówić, że posługujemy się mową w sposób świadomy. I tu wkraczamy z nauką o języku.

W moim artykule chciałem zasygnalizować pewną możliwość podejścia do nauki gramatyki. Oczywiście potrzebne informacje można znaleźć w sporej już literaturze przedmiotu, chociaż historia o tym, jak ludzie nauczyli się języka, nie została jeszcze w pełni opowiedziana. Z całą odpowiedzialnością mogę polecić prace Przemysława Żywiczyńskiego i Sławomira Wacewicza, którzy są twórcami Centrum Badań nad Ewolucją Języka na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Wspólnie są autorami książki pt. „Ewolucja języka. W stronę hipotez gesturalnych” (WN UMK Toruń 2015), która jest pierwszym wydaniem w języku polskim podręcznikiem o ewolucji języka.

Hieronim Duczmal

doradca metodyczny z języka polskiego

Monika Płonka

Książki pachnące WRZOSEM

Widzimy nierozzerwane nici, które poprzez meandry czasu odciskają swoje piętno na kolejnych pokoleniach. Niezależnie czy nazwiemy je kodem genetycznym, przekleństwem, dziedziczną skłonnością do dokonywania dobrych lub złych wyborów, one istnieją i każą wszystkim czytającym spojrzeć z zainteresowaniem, pokorą, a czasem obawą na własnych przodków.

Trudno mi przypomnieć sobie okoliczności, w jakich trafiłam na te książki. Z pewnością była to więc jedna z wielu wizyt w zaprzyjaźnionej bibliotece. Doskonale natomiast pamiętam czas czytania, w którym codzienność działa się tylko na marginesie opowieści. Wszelkie czynności wykonywałam przy akompaniamencie dialogów i obrazów scenerii, w jakiej się odbywały. Pełna emocji bohaterów, ich szczęścia i dramatów oraz drobnych za-

chwyków chłonęłam jeden tom za drugim. Jest ich obecnie dziewięć. Oprócz pierwszego, każdy liczy średnio 1000 stron. Umiejętność utrzymania czytelnika w napięciu, zadziwieniu i zachwycie przez tysiąc stron świadczy o niebywałym kunszcie pisarskim. A powtórzenie tego wyczynu 9 razy stawia Dianę Gabaldon na szczycie listy moich osobistych mistrzów. Nie jestem bynajmniej w tej ocenie odosobniona. Książki z serii Outlander wydano w 26

krajach i przetłumaczono na kilkadziesiąt języków. Jedno z wydawnictw reklamowało je tekstem: Najmądrzejsza historyczna, przygodowo-romantyczna opowieść science-fiction, jaką kiedykolwiek napisał doktor nauk ścisłych z doświadczeniem w tworzeniu scenariuszy komiksów „ScroogeMcDuck”¹. Książki te przedstawiają historię Claire Beauchamp Randall Fraser i Jamiego Frasera, a najpiękniejszym utrapieniem czytelników serii jest fakt, iż 10. tom jest w trakcie tworzenia i wciąż nie wiadomo, czy będzie to koniec opowieści.

Głównym tematem, tych wymykających się kategoryzacji gatunkowej książek, jest związek Claire i Jamiego. Chciałoby się powiedzieć, że jest on jedyną stałą, dookoła której dzieją się inne burzliwe historie. Jednakże trzeba raczej napisać, że jedyną niezmienną jest miłość, jaka ich łączy. Natomiast olbrzymia ilość burz dziejących się dookoła tego uczucia wystawia je na wyjątkowo porywiste wiatry. Wrogowie zewnątrzni: rodinni, klasowi, rasowi, ideologiczni, biznesowi, polityczni, a także wewnątrzni – zwątpienie, ból, wychowanie, wiara, wiedza, na końcu i początku jeszcze ta jedna, genetyczna zdolność... nieustannie sprawdzają, czy ich miłość faktycznie jest najwyższej próby.

Kunszt pisarski Diany Gabaldon pięści uszy czytelnika pięknym językiem rozbudowanych metafor w stylu C.R.Zafona. Zmysłowym opisem przyrody każdego miejsca, w którym akurat przebywają bohaterowie. Zdecydowanie najwięcej widoków, zapachów i dźwięków wydobywa się jednak ze szkockich gór. Podążając za Claire i Jamie’em czujemy zapach otaczających ich wrzosowisk i przejmujące zimno, słyszymy delikatny szum traw, a ciężar wilgotnych rzeczy ciągnie nas do surowej szkockiej ziemi. Dookoła rozchodzi się zapach palonego ogniska, które daje chwilę wytchnienia w ucieczce, dźwięk końskiej uzdy i cichego rżenia pasących się koni. Razem z nimi wstuchujemy się w te dźwięki, intensywnie wypatrując czegokolwiek, co odbiega od zwykłej nocnej krzątania natury. Jednocześnie w innych momentach rozkoszujemy się ciepłem słońca, leżąc na brzegu trawiastego klifu i patrząc w światło połyskujące na rozległej powierzchni morza i gorąco dziękujemy losowi za chwilę wytchnienia, czując radość oczekiwania na nowe, lepsze, spokojne czasy. Zdumiewająca jest umiejętność takiego oddania rzeczywistości kraju, który autorka osobiście poznała dopiero po otrzymaniu pierwszego honorarium za swoje książki.

W każdym kolejnym tomie mamy ponadto możliwość obserwowania osiemnastowiecznej codzien-

ności. Czytelnik podąża wiedziony perypetiami postaci przez prowizoryczne obozowiska, ubogie chaty, ciepłe w swej surowości domy szkockich dziedziców, rozległe posiadłości właścicieli plantacji, piękne kamienice handlarzy win, a momentami zagłębia nawet do królewskich komnat, towarzysząc królowi Francji w porannej toalecie. We wszystkich tych miejscach autorka dostarcza mu niezbędnych szczegółów. Zgodnie z teorią miejsc niedookreślonych w literaturze, każdy odbiorca buduje inny obraz opisywanej scenarii, natomiast Gabaldon zdecydowanie dba o to, aby żadnego detalu w tym obrazie nie zabrakło. Niezależnie od tego, czy opisuje budowę chaty, statku, czy wygląd tajnej skrytki przemytników, nienachalnie podrzuca rzeczywisty obraz tych miejsc. Pisarka znana jest ze swej skrupulatności w badaniach poprzedzających rozpoczęcie pracy nad kolejnymi tomami. Dlatego też znajdujemy w nich ogromną dawkę historii Szkocji, Anglii oraz Stanów Zjednoczonych. Losy bohaterów uwikłane są w autentyczne wydarzenia historyczne, spotykają oni postacie, które zgodnie z ich udokumentowaną biografią - faktycznie w tamtym czasie przebywają w opisywanych miejscach i biorą udział w wymienionych wydarzeniach. Niejako na marginesie możemy również czerpać z nieskończonych źródeł wiedzy o medycynie naturalnej, którą – nie mając innej możliwości – skutecznie stosuje Claire, lecząc najbliższych, ale także ratując życie żołnierzy znośzonych z kolejnego pola bitwy.

Akcja książek przede wszystkim pokazuje jednak ludzkie więzi, ich znaczenie oraz kruchość bądź odporność w czasie wojen lub osobistych konfliktów. Na prawie dziewięciu tysiącach stron powieści przedstawiona jest wyjątkowa mnogość postaci, a z nią wszelkie złożone i kruche powiązania między ludźmi, czasem i okolicznościami. Jedyne fantastyczne wątki powieści - zdolność Claire do podróży w czasie – nadaje tym więziom dodatkowego wymiaru. Widzimy bowiem nierozzerwalne nici, które poprzez meandry czasu odciskają swoje piętno na kolejnych pokoleniach. Niezależnie czy nazwiemy je kodem genetycznym, przekleństwem, dziedziczną skłonnością do dokonywania dobrych lub złych wyborów, one istnieją i każą wszystkim czytającym spojrzeć z zainteresowaniem, pokorą, a czasem obawą na własnych przodków. Abstrahując jednak od ilości tych osób, należy podkreślić, że każda z nich ma swój charakterystyczny wygląd, przyzwyczajenia, a nawet zapach. Czytelnik poznaje ich mikrohistorie, radości, dramaty oraz motywy działań. Zarówno żebrak jak i król, łajdak i bohater, niewol-

nik czy pan, wyposażeni są we wszystkie cechy i opisy, które pozwalają dostrzec ich człowieczeństwo, ludzkie twarze, w których czytelnicy mogą dostrzec własne. Tak, jak w pierwszym tomie zdecydowanie dominuje temat rodzącej się (z jednej strony) i nagle przerwanej (z drugiej) miłości małżeńskiej, tak dalej mamy okazję obserwować związki jako małżeństwa zaaranżowane, pozbawione miłości bądź pełne miłości toksycznej, żyjące w biedzie lub w przepychu, pragmatyczne, ale i romantyczne. Równie mocno zarysowana jest miłość braterska, rodzinna, klanowa, czy też ta łącząca poddanych z dziedzicem. Autorka ukazuje więc naturę miłości w wielu kontekstach i na wielu płaszczyznach. Obok tego tematu wyraźnie rysują się inne, między innymi: tożsamość bohaterów - definiowana we własnych oraz społecznych oczach; rodzina - która nie składa się tylko z ludzi mających wspólne DNA, nie tracąca na znaczeniu nawet w obliczu rozdzielenia bądź śmierci; lojalność - jako przyczyna pęknięć społecznych i jako jedyne społeczne spoiwo (wobec ludzi, ideałów, klanu, czy ta największa - rodziców wobec dzieci); a także przebaczenie - to, co jego dawanie lub odmowa robi zarówno dawcy, jak i odbiorcy.

Opisując tak złożone zagadnienia pisarka nie była wolna od osobistych analogii, a zdecydowanie miała do czego się odwoływać. Częste w tej serii wątki podróży, ucieczki, emigracji, rozpoczynania życia w miejscach odległych od rodzinnego domu, mają swoje pierwowzory w kolejach losu pradziadka i prababki pisarki, których tenże los przerzucił odpowiednio z Anglii i ze Szwajcarii do nowego świata - Ameryki. Natomiast miłość uwikłana w konwenanse i uprzedzenia towarzyszyła już autorce od dnia narodzin, a wręcz postawiła je pod znakiem zapytania. Na drodze uczucia jej rodziców stało bowiem bliższe i dalsze środowisko w tym znajomi rodziców czy nauczyciele. Złożono nawet w tej sprawie oficjalną petycję, a proboszcz wręcz odmówił im ślubu. To był duży skandal, kiedy matka pisarki - Jacqueline Sykes - córka burmistrza, potomka jednej z Pierwszych Rodzin Flagstaff, zakochała się w Antonio Gabaldonie. Nie pomogło to, że Tony był bystry, przystojny, wysportowany i pracowity, ponieważ w oczach społeczeństwa był przede wszystkim Amerykaninem pochodzenia meksykańskiego. W 1949 roku w małym miasteczku Arizony było to mieszanie ras. Oburzenie społeczne i rodzinne w końcu zmusiło Jacqueline do zerwania zaręczyn i wyjazdu na południe. Jednakże sześć miesięcy później, pewnej ciemnej grudniowej nocy, kierowana trudnym do zagłuszenia uczuciem, dzwoni do

Tony'ego, który zjeżdża z pokrytej śniegiem góry na pustynię i rano, po całonocnej podróży składa mu przysięgę małżeńską przed księdzem, któremu kolor skóry nie przeszkadza. Mimo wcale niewygasłego oburzenia społecznego, pozostają w rodzinnym Flagstaff. 13 miesięcy później, 11 stycznia 1952 roku, w wyjątkowo mroźną noc, przychodzi na świat nasza pisarka - Diana Gabaldon.

Zanim jednak w 1989 roku zaczyna pisać swoją pierwszą - wydaną po dwóch latach - powieść „Outlander”, kończy studia na kierunkach zoologia oraz biologia morska. Zdobywa tytuł doktora w zakresie ekologii, a następnie przez kilkanaście lat pracuje jako profesor uniwersytecki. Pod koniec lat 80. pisze artykuły naukowe i podręczniki, pracuje jako współredaktor w MacMillan Encyclopedia of computers, zakłada czasopismo obliczeniowe Science Software Quarterly, publikuje artykuły do magazynach technicznych i tworzy liczne scenariusze komiksowe dla Walta Disneya. Obecnie Diana jest koproducentem i doradcą popularnego serialu telewizyjnego powstałego na podstawie serii i pod tym samym tytułem - „Outlander”. Osobiście napisała scenariusze do kilku odcinków i pojawiła się epizodycznie w pierwszym sezonie. Ponadto, napisała powieść graficzną zatytułowaną The Exile osadzaną w uniwersum „Outlander”. Wydała także serię o Lordzie Johnie Greyu, na którą składają się krótkie nowele. Godne polecenia są również inne książki autorki, które nie wchodzą w skład opisywanej serii. Zachęcam do bibliotecznych poszukiwań. Jednakże osobiście polecam rozpocząć spotkanie z tą autorką od serii „Outlander” pod polskim tytułem pierwszego tomu - „Obca”.

Seria „Outlander” autorstwa Diany Gabaldon. W Polsce kolejne tomy wydano pod tytułami: „Obca”, „Uwięziona w bursztynie”, „Podróżniczka”, „Jesienne werble”, „Ognisty krzyż”, „Tchnienie śniegu i popiołu”, „Kość z kości”, „Spisane własną krwią” oraz „Powiedz pszczołom, że odszedłem”.

PRZYPISY

1. <http://www.dianagabaldon.com>

Monika Płonka

Monika Płonka - nauczyciel bibliotekarz, nauczyciel języka polskiego, terapeuta pedagogiczny, trener umiejętności społecznych TUS SST. Doświadczenie zawodowe zdobyte w trakcie 28 lat pracy w szkołach podstawowych, gimnazjum, liceum, uczelniach wyższych oraz ośrodkach doskonalenia nauczycieli.

Elżbieta Bysiewicz

Nawet mała zmiana prowadzi do kolejnej zmiany a finał może nas zaskoczyć!

Pracę w bibliotece szkolnej liceum podjęłam po 13 latach pracy w bibliotekach publicznych, publiczno-szkolnych, mediatekach i gminnej bibliotece publicznej. Jak to w życiu bywa, zmiana miejsca zamieszkania wymusiła zmianę pracy.

B było to nowe doświadczenie, jakże odmienne od dotychczasowych. Po pięknych, nowoczesnych placówkach, przestronnych pomieszczeniach nadszedł czas na pracę w zupełnie innych warunkach lokalowych, z innym księgozbiorem i czytelnikiem. Pierwsze wrażenie po wejściu do szkolnej biblioteki było przytłaczające, szary papier, czarne opisy na grzbietach i „ścisk” na półkach.

Po kolorowych okładkach, nowoczesnych, niskich regałach i jasnych przestrzeniach pozostało tylko wspomnienie. Pomimo nie najlepszego pierwszego wrażenia, zawsze można znaleźć jakieś pozytywy i podejść do sytuacji, jak do wyzwania.

Tak też się stało.

Pierwsze kroki...

Reorganizacja biblioteki stała się moim wyzwaniem. Chciałam stworzyć przyjazne miejsce przede wszystkim dla licealistów. Przestrzeń, która będzie nie tylko miejscem wypożyczania książek (lektur), ale przede wszystkim klimatycznym azylem. Pomieszczeniem, w którym chętnie przebywają i czują się dobrze. Zależało mi również na tym, by zachęcić uczniów, którzy nie korzystali ze swoich szkolnych bibliotek na wcześniejszym etapie edukacji do przebywania w bibliotece. Zmienić postrzeganie biblioteki, jako miejsca nudnego, nieatrakcyjnego, w którym króluje słowo „cisza”. Rozpoczęłam od rozmów z uczniami na temat ich wyobrażeń i oczekiwań, co do księgozbioru i przestrzeni bibliotecznej. Rozmowy te pomogły mi spojrzeć z innej perspektywy na biblioteki szkolne.

I zaczęło się...

To co mogłam zrobić samodzielnie, bez ponoszenia kosztów działało się szybko i sprawnie. Pierwszym krokiem było usunięcie szarego papieru ze wszystkich książek. Dzięki bardzo dobrej współpracy z uczniami działającymi w Kole Przyjaciół Biblioteki każdego dnia odkrywaliśmy w przenośni i dosłownie nasz szkolny księgozbiór. Pod szarymi okładkami „ukrywały się” wartościowe i piękne książki. To była pierwsza zmiana, wydawać by się mogło, że mało znacząca. Jednak okazało się, że zauważalna przez wszystkich, którzy ze zdziwieniem stwierdzali „my mamy takie książki?” Przecież to jest fantastyczny księgozbiór! Kolejnym krokiem było nowe rozmieszczenie książek na półkach. Poza wyodrębnionymi lekturami, ustawionymi na początku księgozbioru, ważnym miejscem stał się regał z nowościami. Tutaj systematycznie pojawiały się bestsellery i nowości wydawnicze.

Już nie w szarym papierze lecz w przezroczystej folii samoprzylepnej, która świetnie zabezpiecza przed zniszczeniem a nie ukrywa pięknych okładek. Zapewne nasuwa się pytanie skąd pieniądze na nowości? Poza przydzielonym budżetem, przede wszystkim ze zbiorów makulatury (wówczas można było sprzedawać do skupu). „Akcja makulatura” rozrosła się poza szkołę, nie tylko uczniowie, nauczyciele, ale także mieszkańcy naszego miasteczka chętnie przynosili niepotrzebne już książki, czy inne materiały. Dzięki osobistemu zaangażowaniu i dużej pomocy kolegów nauczycieli sprzedawaliśmy tony makulatury rocznie. Pozyskane w ten sposób środki finansowe przeznaczane były na zakup nowych książek. Co było ważne w tych zakupach... listę propozycji książkowych tworzyli czytelnicy biblioteki. Zgłaszali tytuły książek, które chcą czytać, czyli sami „gromadzili” nasz szkolny księgozbiór. Kolejnym źródłem finansowania zakupów był Narodowy Program Rozwoju Czytelnicstwa, z którego skorzystaliśmy dwukrotnie. Zakupów dokonywałam przede wszystkim kierując się oczekiwaniami moich uczniów, najważniejszych czytelników. Działania te spowodowały, że zmieniło się podejście licealistów do szkolnej biblioteki. Już nie było to miejsce wypożyczania lektur, ale fajnych książek, które chcą czytać, i na które czekają. Poza tym wszelkie działania promujące czytelnictwo i bibliotekę w środowisku szkolnym i lokalnym, w których bierze udział społeczność szkolna pokazały, że jesteśmy otwarci, pomysłowi i nie wstydzimy się czytać. Ale o tych działaniach innym razem...

Bliski finał...

Zainspirowana rozmowami i wymianą doświadczeń podczas spotkania Sieci Nauczycieli Bibliotekarzy Powiatu Ostrzeszowskiego oraz artykułem „Rewitalizacja biblioteki szkolnej” (*Biblioteka w Szkole* 3/2022), postanowiłam działać. To był impuls, który stał się początkiem nowego etapu w działalności naszej szkolnej biblioteki oraz w mojej pracy zawodowej. Już podczas rozmów z nauczycielami bibliotekarzami, w trakcie spotkania sieci, w mojej wyobraźni pojawiły się obrazy nowej przestrzeni bibliotecznej. Miejsca, które chcę zmienić nie tylko dla siebie, ale przede wszystkim dla uczniów, nauczycieli i wszystkich którzy korzystają z naszej szkolnej biblioteki. W tym samym dniu przeczytałam artykuł i obejrzałam zdjęcia Pani Iwony Pietrzak-Płachty, obrazujące rewitalizację jej biblioteki. Oczywiście zachwyciłam się

tą przestrzenią, ale miałam również świadomość, że mam zupełnie inny lokal, innego odbiorcę i nie mam środków finansowych! Pomimo wszystko rozpoczęłam moją „wizję” zmian. Najpierw rozrysowałam plan pomieszczenia i wyposażenie, które chciałabym w nim postawić. Cały czas mając na uwadze brak środków finansowych i wykorzystanie materiałów, które mogę pozyskać bez ponoszenia kosztów. I tak w mojej głowie pojawiły się palety, drewno, brzoza (podpatrzona u Pani Iwony), kamienie, nowe kolory (zupełnie inne od dotychczasowych), dodatki i nawet najmniejsze szczegóły.

Niestety bez pomocy i pieniędzy niemożliwe do zrealizowania. Może jedynie w niewielkim stopniu. Chęć wprowadzenia zmian i zmęczenie przestrzenią, w której pracowałam kilka lat były silniejsze niż wszelkie przeszkody. Pierwszym krokiem w realizacji była rozmowa z Panem Dyrektorem i przedstawienie moich pomysłów co do proponowanych zmian i możliwości ich realizacji. Przychylność i pozytywne nastawienie były miłym zaskoczeniem i dodały mi odwagi do działania.

Działanie...

Napisałam listy (wysłane w dzienniku Librus) do wszystkich uczniów, nauczycieli i rodziców zawierające moje propozycje zmian i prośbę o pomoc w ich realizacji, oczywiście w miarę możliwości. Oczekiwanie na odpowiedź było stresujące, ale udało się. Wśród uczniów, nauczycieli, ale przede wszystkim rodziców znalazły się osoby, którym spodobały się moje pomysły i wyraziły chęć pomocy. Tak rozpoczął się kolejny etap zmian. Tym razem przede wszystkim w aranżacji przestrzeni bibliotecznej. Nie mogłam korzystać z pomocy projektantów, z wiadomych względów, więc sama tworzyłam swoją wymarzoną przestrzeń. Czasami były to „pomysły chwili”, czasami pozyskane materiały wymuszały zmianę zaplanowanych działań. Najważniejsze było jednak to, by zmiany były

widoczne, nie polegały jedynie na odmalowaniu ścian.

Pomysły...

- Reorganizacja całej biblioteki (czytelnia i wypożyczalnia).
- Stworzenie stref do: wypoczynku, pracy, rozmowy, pracy z komputerem, czytania.
- Nowa kolorystyka, nowe wyposażenie.
- Zaskakujące dodatki.

Pierwsze przygotowania do remontu polegały na analizie potrzeb i możliwości. Kto może mi pomóc, co mogę zrobić sama, w jaki sposób pozyskać elementy wyposażenia lub sponsorów na ich zakup. Dzięki wsparciu kilku rodziców, pracy własnej, fachowości i pracowitości Pana woźnego oraz zaangażowaniu i zwyczajnym rozmowom marzenia mogły stać się rzeczywistością. Wymagało to dużo pracy, często ciężkiej fizycznej, ale uważam, że warto było poświęcić wiele godzin, dni by zobaczyć zachwyty w oczach uczniów, nauczycieli i rodziców.

(O szczegółach przeprowadzanych prac, kolejności działań mogę napisać, jeśli będą Państwo zainteresowani).

Moja rada dla wszystkich, którzy są zmęczeni swoją przestrzenią biblioteczną: nie bójcie się, zacznijcie od małych działań, mówcie o swoich marzeniach i szukajcie osób, które Wam sprzyjają. Najtrudniej zacząć zmieniać cokolwiek, przyzwyczajamy się do miejsca i z czasem nie zauważamy tego, co jest wokół.

Elżbieta Bysiewicz

nauczyciel bibliotekarz, doradca zawodowy w I Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej-Curie w Ostrzeszowie. Pracuje w pełnym wymiarze godzin (1 etat), księgozbiór liczy około 10 tys. woluminów, w szkole uczy się około 480 uczniów.

Dorota Bukowska

„Jakie dziedzictwo kulturowe pozostawili polscy nobliści?”

**– projekt edukacyjny
z wykorzystaniem e-narzędzi
i zasobów cyfrowych**

**„Każdy przecież początek to tylko ciąg dalszy,
a księga zdarzeń zawsze otwarta w połowie.”**

Wisława Szymborska

Publikacja na stronie internetowej Publicznej Biblioteki Pedagogicznej im. Alfonsa Parczewskiego w Kaliszu w ramach realizacji projektu „Pakiet materiałów dydaktycznych dla nauczyciela”. Materiały edukacyjne przesłano również do 451 zaprzyjaźnionych z Książnicą nauczycieli (grudzień 2022)
<https://view.genial.ly/639c24afdec5990011c1cda3/presentation-pakiet-materialow-dziedzictwo>

1) Grupa wiekowa: I i II etap edukacyjny (klasy I–VIII)

2) Przedmiot: korelacja międzyprzedmiotowa

3) Czas: 4 godziny

4) Tematy:

Klasy I–III

Temat: Kim był Alfred Nobel? Kim byli polscy nobliści?

Klasy IV–VIII

Lekcja pierwsza: Poznajemy patronów szkół Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce.

Lekcja druga: Co wiem na temat Nagrody Nobla i polskich noblistów?

Lekcja trzecia: Jakie dziedzictwo kulturowe pozostawili polscy nobliści? – zajęcia multimedialne.

Lekcja czwarta: Podsumowanie projektu.

5) Cele:

- wskazuję patronów szkół podstawowych na terenie Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce;
- wyjaśniam, kim był Alfred Nobel;
- wymieniam polskich noblistów, rok oraz dziedzinę, w ramach której otrzymali Nagrodę Nobla;
- poznaję w oparciu o slajdy, utwory muzyczne i fragmenty filmów dziedzictwo kulturowe pozostawione przez polskich noblistów;
- odpowiadam na pytanie kluczowe zawarte w temacie.

6) Metody: śnieżna kula, multimedialne quizy dydaktyczne, mapa mentalna, heureka, metody ekspozycyjne [oglądowe], metody problemowe [poszukujące], metoda odwróconej lekcji, asymilacji wiedzy.

Techniki: pytania na dobry początek, rundka bez przymusu, pytanie kluczowe, partnerzy do rozmowy, metodniki, patyczki.

7) Środki dydaktyczne:

Kl. I–III

– materiały multimedialne: Wordwall, Supercoloring i Padlet

– kolorowanka

Kl. IV–VIII (quizy i prezentacje własne)

– quiz wiedzy: Jakie imiona nadano szkołom w Gminie i Mieście Nowe Skalmierzyce?

<https://learningapps.org/display?v=po327a9b220>

– quiz wiedzy: Kim byli lub co symbolizują patroni wymienionych szkół?

<https://learningapps.org/display?v=pu1p6q97320>

– prezentacja multimedialna na temat Nagrody Nobla oraz polskich noblistów;

– prezentacja multimedialna przygotowana w ramach realizacji projektu: Jakie dziedzictwo kulturowe pozostawili polscy nobliści?

– karta pracy podsumowująca projekt wraz z kluczem odpowiedzi.

W prezentacji wykorzystano:

Fragmety filmów:

* „Potop” w reżyserii Jerzego Hoffmana,

* „Krzyżacy” w reżyserii Aleksandra Forda,

* „Chłopi” w reżyserii Jana Rybkowskiego,

* relacja z Panoramy z okazji 90. rocznicy przyznania Nagrody Nobla Władysławowi Reymontowi.

https://www.youtube.com/watch?v=LJAh_2jEvT0

Utwory muzyczne:

* „Tu wszędzie jest moja ojczyzna” Ewy Zawadzkiej

<https://www.youtube.com/watch?v=hFlbBcy3Vjw>,

* „Niepokorna, niepodległa” Janusza Szczepkowskiego,

* Pieśń Marii Skłodowskiej-Curie w wykonaniu Tamary Kalinowskiej

https://www.youtube.com/watch?v=XG_h8uMhU-w,

* Poezja recytowana: Czesław Miłosz „W mojej ojczyźnie” w wykonaniu Włodzimierza Nurkowskiego

<https://www.youtube.com/watch?v=jXk4AjA1kH8>,

* „Ojczyzno ma” księdza Karola Dąbrowskiego,

* Poezję śpiewaną „Gawęda o miłości do ziemi ojczystej”

<http://ulub.pl/5jnAXRZlkX/marzenna-grzymala-gaweda-o-milosci-do-ziemi-ojczystej>,

* Fragment piosenki zespołu Pod Budą „Jest taki kraj tu nad Wisłą”

<https://www.youtube.com/watch?v=vBqulpOCeIE>

Zdjęcia pobrane z internetu na potrzeby edukacyjne.

8) Powiązanie z podstawą programową:

Klasy I-III

I. Edukacja polonistyczna.

1. Osiągnięcia w zakresie słuchania. Uczeń:

1) słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie;

2) wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi;

3) wypowiada się w formie uporządkowanej i rozwiniętej na tematy związane z sytuacjami szkolnymi czy wydarzeniem kulturalnym;

6. Osiągnięcia w zakresie samokształcenia. Uczeń:

2) korzysta z różnych źródeł informacji, np. zasobów internetu i rozwija swoje zainteresowania.

III. Edukacja społeczna.

2. Osiągnięcia w zakresie orientacji w czasie historycznym. Uczeń:

4) rozpoznaje i nazywa patrona szkoły, miejscowości, w której mieszka, wyjaśnia pojęcie „patron”.

V. Edukacja plastyczna.

9) tworzy przy użyciu prostej aplikacji komputerowej, np. plakaty, ulotki i inne wytwory.

VII. Edukacja informatyczna.

3. Osiągnięcia w zakresie posługiwania się komputerem, urządzeniami cyfrowymi i sieciami komputerowymi. Uczeń:

1) posługuje się komputerem lub innym urządzeniem cyfrowym oraz urządzeniami zewnętrznymi przy wykonywaniu zadania;

3) korzysta z udostępnionych mu stron i zasobów internetowych.

4. Osiągnięcia w zakresie rozwijania kompetencji społecznych. Uczeń:

1) współpracuje z uczniami, wymienia się z nimi pomysłami i doświadczeniami, wykorzystując technologię.

Klasy IV-VIII

Cele kształcenia – wymagania ogólne

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.

3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.

5. Kształcenie postawy szacunku dla przeszłości i tradycji literackiej jako podstawy tożsamości narodowej.

6. Poznawanie wybranych dzieł wielkich pisarzy polskich w kontekście podstawowych informacji o epokach, w których tworzyli (zwłaszcza w klasach VII i VIII).

IV. Samokształcenie.

1. Rozwijanie szacunku dla wiedzy, wyrabianie pasji poznawania świata i zachęcanie do praktycznego zastosowania zdobytych wiadomości.

2. Rozwijanie umiejętności samodzielnego docierania do informacji, dokonywania ich selekcji, syntezy

oraz wartościowania.

6. Rozwijanie umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną w poszukiwaniu, porządkowaniu i wykorzystywaniu pozyskanych informacji.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

Klasy IV-VI

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

13) świadomie i z uwagą odbiera filmy, koncerty, spektakle, programy radiowe i telewizyjne, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży.

Klasy VII i VIII

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

11) wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny;

2. Odbiór tekstów kultury. Uczeń:

2) porządkuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie;

IV. Samokształcenie. Uczeń:

4. uczestniczy w projektach edukacyjnych (np. tworzy różnorodne prezentacje, projekty wystaw, realizuje krótkie filmy z wykorzystaniem technologii multimedialnych).

Realizacja wybranych zadań nauczyciela języka polskiego na II etapie edukacyjnym:

1. Wychowywanie świadomego odbiorcy i uczestnika kultury, szczególnie dzieł literackich.

2. Rozwijanie poczucia tożsamości narodowej oraz szacunku dla tradycji.

3. Rozwijanie w uczniu ciekawości świata, motywacji do poznawania kultury własnego regionu oraz dziedzictwa narodowego.

Klasy I-III

Temat: Kim był Alfred Nobel? Kim byli polscy nobliści?

(Wybór zadań zależy od poziomu klasy)

Cele zajęć

Uczeń:

- poznaje najważniejsze informacje na temat Alfreda Nobla i polskich noblistów;
- maluje medal Nagrody Nobla z wykorzystaniem e-narzędzi;
- wyjaśnia, jaka etykieta obowiązuje podczas ceremonii wręczenia nagród;
- rozwiązuje quizy.

Edukacja polonistyczna i plastyczna – z wykorzystaniem monitora bądź tablicy interaktywnej według następującego schematu:

1. Alfred Nobel – krótka prezentacja multimedialna omówiona przez nauczyciela.

<https://padlet.com/olabebas79/k1vdnh4lugug7f5/wish/552455549>

2. Medal Nagrody Nobla – pokoloruj rysunek z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych.

<https://www.supercoloring.com/pl/kolorowanki/alfred-nobel?colore=online#>

3. Polscy nobliści – plansza edukacyjna omówiona przez nauczyciela.

<https://padlet.com/olabebas79/k1vdnh4lugug7f5/wish/552284640>

4. Połącz w pary – portret noblisty z jego imieniem i nazwiskiem.

<https://wordwall.net/pl/resource/1861220/polscy-nobli%C5%9Bci>

5. Alfred Nobel i polscy nobliści – seria pytań wielokrotnego wyboru.

<https://wordwall.net/pl/resource/1658448/nagroda-nobla-i-polscy-nobli%C5%9Bci>

6. Jak zachować się podczas rozdania Nagród Nobla? – prezentacja odczytana przez nauczyciela.

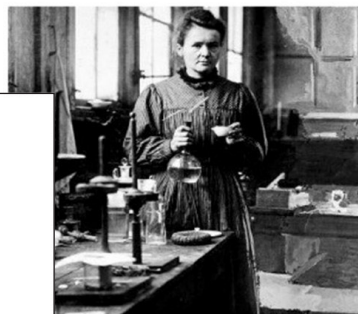
<https://padlet.com/olabebas79/k1vdnh4lugug7f5/wish/552364856>

7. Nagroda Nobla i polscy nobliści – quiz: prawda czy fałsz.

<https://wordwall.net/pl/resource/952583/polski/nagrada-nobla-i-polscy-nobli%C5%9Bci>

Bibliografia:

1. A. Bębas, Alfred Nobel i polscy nobliści (Padlet)
2. Materiały ze strony internetowej Wordwall i Supercoloring.com

Maria Skłodowska-Curie to pierwsza Polka, która dwukrotnie otrzymała Nagrodę Nobla

LEKCJA PIERWSZA – KLASY IV-VIII

Temat: Patroni szkół Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce.

Cel lekcji: Poznać patronów szkół w naszej gminie.

Kryteria sukcesu:

- wskazują patronów szkół podstawowych na terenie Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce;
- łączą podane informacje z właściwym patronem;
- podpisują ilustracje związane z patronami.

I. Wprowadzenie do lekcji: pytanie na dobry początek.

1. Kogo nazywamy patronem szkoły?

.....

II. Lekcja właściwa – wykorzystanie świateł drogowych do kolejnych zadań.

2. Jakie imiona nadano szkołom w Gminie i Mieście Nowe Skalmierzyce?

Połącz podane imiona z właściwymi szkołami znajdującymi się na terenie Gminy i Miasta Nowe Skalmierzyce. (mapa mentalna, metoda śnieżnej kuli)

quiz wiedzy: pasujące pary

<https://learningapps.org/display?v=po327a9b220>

– SP w Nowych Skalmierzycach przy ulicy Okólnej

.....

– SP w Skalmierzycach

.....

– SP w Ociążu

.....

– SP w Biskupicach Ołobocznych

.....

– SP w Droszewie

.....

– SP w Gostyczynie

.....

– SP w Kotowiecku

.....

– SP w Nowych Skalmierzycach przy ulicy Kaliskiej

.....

(Polskich Noblistów, bł. księdza Jana Nepomucena Chrzana, Marii Konopnickiej, Adama Mickiewicza, Jana Pawła II, Orła Białego, Janusza Korczaka, Powstańców Wielkopolskich)

3. Kim byli lub co symbolizują patroni wymienionych szkół?

(Mapa mentalna, metoda śnieżnej kuli)

Quiz wiedzy: pasujące pary

<https://learningapps.org/display?v=pu1p6q97320>

O którego patrona chodzi?

– Założył i prowadził Dom Sierot dla dzieci żydowskich w Warszawie. Autor książek dla dzieci, m. in. powieści „Król Maciuś Pierwszy” oraz „Kajtuś czarodziej”. Zginął ze swoimi podopiecznymi w obozie koncentracyjnym w Treblince.

.....

– Urodził się w Gostyczynie, zmarł z wycieńczenia w 1942 roku w obozie koncentracyjnym w Dachau. Błogosławiony Kościoła katolickiego. Beatyfikowany przez papieża Jana Pawła II w Warszawie w 1999 roku w grupie 108 błogosławionych męczenników.

.....

– Laureaci najwyższej w dziejach ludzkości nagrody przyznawanej 10 grudnia w Sztokholmie bądź w Oslo.

.....

– Papież Polak w latach 1978–2005. Beatyfikowany 1 maja 2011, 27 kwietnia 2014 został kanonizowany. 264. papież i pierwszy spoza Włoch. Święty Kościoła katolickiego.

.....

– Poeta uznany za wieszcz narodu, autor epeji narodowej „Pan Tadeusz”.

.....

– Jedna z najwybitniejszych polskich pisarek w historii, autorka wierszy, nowel i baśni, m.in. „O krasnoludkach i o sierotce Marysi” oraz „Na jagody”.

.....

– Symbol narodowy znajdujący się na godle Rzeczypospolitej Polskiej nawiązujący do legendy „O Lechu, Czechu i Rusie”.

.....

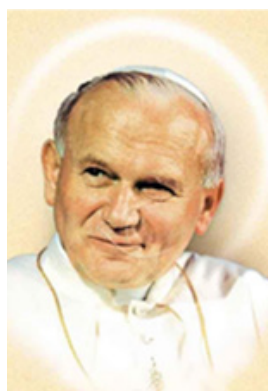
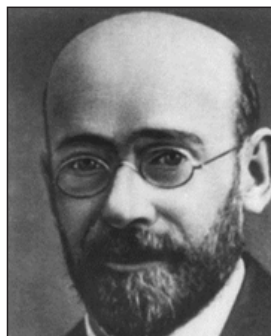
– Od 27 grudnia 1918 do 16 lutego 1919 walczyli w zwycięskim powstaniu wielkopolskim. Domagali się powrotu ziem pozostających pod zaborem pruskim w obrębie Prowincji Poznańskiej do Polski.

.....
.....
III. Podsumowanie

4. Sprawdzenie realizacji założonego celu i kryteriów sukcesu.

a) Karta pracy: Podpisz pod ilustracjami nazwy szkół w naszej gminie i ich miejsce.

(Mapa mentalna)

.....
.....
b) Co zabieram z dzisiejszej lekcji? (wykorzystanie patyczków)

lub

c) Metoda zdań niedokończonych: Na dzisiejszych zajęciach dowiedziałam/em się...

LEKCJA DRUGA – KLASY IV – VIII

Temat: Co wiem na temat Nagrody Nobla i polskich noblistów?

Cel lekcji:

– Utrwalam wiadomości na temat Nagrody Nobla oraz polskich noblistów.

Kryteria sukcesu:

- wyjaśniam, kim był Alfred Nobel;
- wymieniam polskich noblistów, rok oraz dziedzinę, w ramach której otrzymali Nagrodę Nobla;
- omawiam etykietę obowiązującą podczas uroczystości wręczenia nagród.

I. Wprowadzenie do lekcji.

– Wysłuchaj z uwagą prezentacji multimedialnej, a następnie odpowiedz na pytania (metody eksponujące – oglądowe; czas prezentacji: 3,24 min).

Link: <https://www.youtube.com/watch?v=7wg5I2S5Mss&feature=youtu.be>

– Pytania na dobry początek (rundka bez przymusu).

1. Kto ufundował Nagrodę Nobla?
2. Kogo zaliczamy do grona polskich noblistów?

II. Lekcja właściwa

Uzupelnij kartę pracy, korzystając z dołączonego tekstu. (Praca w parach bądź grupach)

Tekst źródłowy

10 grudnia wręcza się w Sztokholmie bądź w Oslo tę najwyższą i najważniejszą w dziejach ludzkości nagrodę – Nagrodę Nobla. W 1895 roku ufundował ją Alfred Nobel – szwedzki chemik i przemysłowiec, wynalazca dynamitu, który znalazł zastosowanie w budownictwie i górnictwie. Za jego pomocą kruszono skały i budowano tunele. Wynalezienie dynamitu przyniosło Noblowi sławę i ogromny majątek. Jednak naukowiec przeraził się, gdy jego wynalazek zastosowano do wytwarzania broni. Kiedy otwarto jego testament, ku zaskoczeniu wielu okazało się, że Alfred Nobel zarządził, aby co roku dochód ze spadku dzielić pomiędzy tych, którzy szczególnie zasłużyli się ludzkości. Dlatego nagroda przyznawana jest w dniu rocznicy jego śmierci corocznie od 1901 roku. To prestiżowe, międzynarodowe wyróżnienie Fundacji Nobla przyznawane jest za najwybitniejsze osiągnięcia: w dziedzinie chemii, fizyki, medycyny, literatury oraz za działalność na rzecz pokoju i braterstwa narodów. Od 1969 roku Nagroda Nobla przyznawana jest także w dziedzinie ekonomii.

Z Polaków Nagrodę Nobla otrzymali:

- Maria Skłodowska-Curie – w dziedzinie fizyki (1903) oraz w dziedzinie chemii (1911) (dorobek naukowy: odkrycie radu i polonu. Zapoczątkowała nową erę w leczeniu nowotworów, dając początek terapii napromieniowaniem);
- Henryk Sienkiewicz – w dziedzinie literatury (1905) (dorobek literacki: książki o tematyce historycznej, przygodowo-podróżniczej, nowele);
- Władysław Reymont – w dziedzinie literatury za powieść „Chłopi” (1924) (dorobek literacki ukazujący między innymi dziedzictwo niematerialne: życie codzienne, tradycje i obrzędy na XIX-wiecznej wsi polskiej);
- Czesław Miłosz – w dziedzinie literatury (1980);
- Lech Wałęsa – za działalność na rzecz pokoju i braterstwa narodów otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla (1983);
- Wisława Szymborska – w dziedzinie literatury (1996);
- Olga Tokarczuk – w dziedzinie literatury (2019, nagroda za rok 2018).

Jesteśmy dumni, że nasza szkoła nosi właśnie tak zaszczytne imię.

KARTA PRACY

1. Kim był Alfred Nobel?

.....

2. Wymień polskich noblistów. Podaj rok i dziedzinę, w ramach której otrzymali Nagrodę Nobla.

Polski noblista (Imię i nazwisko)	Rok otrzymania nagrody	Dziedzina
1. 		
2. 		
3. 		
4. 		
5. 		
6. 		
7. 		

3. Wniosek: Twórczość i działalność polskich noblistów jest dziedzictwem kulturowym. Efekty ich pracy znane są zarówno w Polsce, jak i na świecie.

CIEKAWOSTKI:

- Każdy z laureatów otrzymuje złoty medal, dyplom honorowy oraz nagrodę finansową. W 2022 roku to czek na 10 mln koron szwedzkich (920 tys. euro) w każdej z dziedzin.
- Etykieta, czyli jak należy się zachować podczas ceremonii wręczenia Nagrody Nobla:
  - * Poproszony laureat wychodzi na środek sceny, tam podchodzi do niego król i wręcza nagrodę. Następnie z medalem i dyplomem w ręku dziękuje królowi, kłania się członkom Akademii, publiczności i wraca na miejsce.
  - * Panie powinny wystąpić w długich sukniach wieczorowych, a mężczyźni we frakach.

III. Podsumowanie lekcji (odniesienie do celu i kryteriów sukcesu)

Refleksja uczniowska

Który noblista zaniekawił cię najbardziej i dlaczego?

.....

.....

.....

.....

.....

LEKCJA TRZECIA – ZAJĘCIA MULTIMEDIALNE
JAKIE DZIEDZICTWO KULTUROWE POZOSTAWILI POLSCY NOBLIŚCI?

Link do lekcji opublikowanej na stronie: www.Bukowskad.pl

https://spnoblistow-my.sharepoint.com/:p/g/person/mateuszledzianowski_spnoblistow_onmicrosoft_com/EWBEYX8N0wxPuH1nsqfnpOEBrkuAF_Z8nQlpeHfBwuCZhw?rttime=cmEKdmLX2kg

KARTA PRACY PODSUMOWUJĄCA PROJEKT

Odpowiedz na pytanie kluczowe: Jakie dziedzictwo kulturowe pozostawili polscy nobliści?

Realizacja strategii IV oceniania kształtującego: Umożliwianie uczniom, by korzystali wzajemnie ze swojej wiedzy i umiejętności.

Klasy IV-VI

(Metoda odwróconej lekcji i śnieżnej kuli)

- Uczniowie na podstawie wykonanych kart pracy oraz prezentacji multimedialnych przygotowują pytania dla koleżanek i kolegów.
- Następnie siadają w kręgu i wskazują ucznia, który ma odpowiedzieć na jedno z pytań. (Jeśli nie zna odpowiedzi, wysyła SO do przyjaciela i prosi o wsparcie).
- Po jej udzieleniu zadaje swoje pytanie innej osobie.

Klasy VII-VIII (Praca w parach lub w grupach – partnerzy do rozmowy)

Uzupełnij kartę pracy

1. Co określamy mianem dziedzictwa kulturowego?

.....
.....

2. Wymień trzy tytuły utworów Henryka Sienkiewicza.

.....
.....

3. Jakie pierwiastki odkryła wraz z mężem Maria Skłodowska-Curie?

.....
.....

4. W jaki sposób Maria Skłodowska-Curie przyczyniła się do rozwoju medycyny w dziedzinie onkologii?

.....
.....

5. Wymień nazwę miejscowości, w której Władysław Reymont osadził akcję powieści „Chłopi”, opisując zwyczaje panujące na XIX-wiecznej wsi.

.....
.....

6. Gdzie pracował Władysław Reymont?

.....
.....

7. Wymień państwo, gdzie przez ponad 30 lat Czesław Miłosz przebywał na emigracji.

.....
.....

8. Podaj tytuł wiersza Czesława Miłosza wykorzystany w prezentacji.

.....
.....

9. Podaj nazwę organizacji, którą założył Lech Wałęsa.

.....
.....

10. Dlaczego Lech Wałęsa nie odebrał osobiście Nagrody Nobla?

.....
.....

11. Gdzie urodziła się Wisława Szymborska?

.....
.....

12. W jakim mieście została pochowana poetka?

.....
.....

13. Podaj tytuł wiersza Wisławy Szymborskiej wykorzystany w prezentacji.

14. Kogo Akademia Szwedzka wyróżniła „za wyobraźnię narracyjną, która z encyklopedyczną pasją pokazuje przekroczenie granic jako formę życia”?

15. Podaj tytuł powieści Olgi Tokarczuk, za którą otrzymała Nagrodę Bookera (najbardziej prestiżową nagrodę literacką w Wielkiej Brytanii) oraz Nagrodę Literacką Nike.

KLUCZ ODPOWIEDZI

1. Co określamy mianem dziedzictwa kulturowego?

Dziedzictwo kulturowe – zasób rzeczy materialnych i niematerialnych wraz ze związanymi z nimi wartościami duchowymi, zjawiskami historycznymi i obyczajowymi, uznawany za godny ochrony prawnej. Jest to przede wszystkim świadectwo tego, jak żyły kolejne pokolenia.

* materialne: budynki wraz z zawartą w nich sztuką, taką jak np. organy, witraże i freski; oraz książki, dokumenty, dzieła sztuki, maszyny, ubrania.

* niematerialne: zostało zachowane przede wszystkim za pomocą przekazu ustnego i tradycji: folklor, język, pomniki przyrody.

2. Wymień trzy tytuły utworów Henryka Sienkiewicza. Trylogia („Ogniem i mieczem”, „Potop”, „Pan Wołodyjowski”), „Qvo vadis”, „Krzyżacy”, „Latarnik”, „W pustyni i w puszczy”.

3. Jakie pierwiastki odkryła wraz z mężem Maria Skłodowska-Curie?

Rad i polon – nazwa na cześć Polski (od łacińskiego słowa „Polonia”), która była wówczas pod zaborami. Maria Skłodowska-Curie miała nadzieję, że odkrycie nagłośni sprawę polską na arenie międzynarodowej.

4. W jaki sposób przyczyniła się do rozwoju medycyny w dziedzinie onkologii?

Zapoczątkowała nową erę w leczeniu nowotworów, dając początek terapii napromieniowaniem i medycynie nuklearnej.

5. Wymień nazwę miejscowości, w której Władysław Reymont umieścił akcję powieści „Chłopi”.

Lipce

6. Gdzie pracował Władysław Reymont?

Na kolei

7. Wymień państwo, gdzie przez ponad 30 lat Czesław Miłosz przebywał na emigracji.

Stany Zjednoczone

8. Podaj tytuł wiersza Czesława Miłosza wykorzystany w prezentacji.

„W mojej ojczyźnie”

9. Podaj nazwę organizacji, którą założył Lech Wałęsa. Solidarność

10. Dlaczego Lech Wałęsa nie odebrał osobiście Nagrody Nobla?

Obawiał się, że nie zostanie wpuszczony do kraju.

11. Gdzie urodziła się Wisława Szymborska?

W Kórniku niedaleko Poznania

12. W jakim mieście została pochowana poetka?

W Krakowie

13. Podaj tytuł wiersza Wisławy Szymborskiej wykorzystany w prezentacji.

„Gawęda o miłości do ziemi ojczystej”

14. Kogo Akademia Szwedzka wyróżniła „za wyobraźnię narracyjną, która z encyklopedyczną pasją pokazuje przekroczenie granic jako formę życia”?

Olę Tokarczuk

15. Podaj tytuł powieści Olgi Tokarczuk, za którą otrzymała Nagrodę Bookera (najbardziej prestiżową nagrodę literacką w Wielkiej Brytanii) oraz Nagrodę Literacką Nike.

„Bieguni”

Dorota Bukowska

dypłomowana nauczycielka języka polskiego w Szkole Podstawowej im. Polskich Noblistów w Nowych Skalmierzycach. Laureatka licznych nagród i wyróżnień. Autorka wielu publikacji. Opiekunka wielu laureatów konkursów wojewódzkich i ogólnopolskich.

Scenariusz lekcji odwróconej z języka angielskiego

Poziom: szkoła ponadpodstawowa (język angielski realizowany na poziomie rozszerzonym)

Temat lekcji: Getting prepared – the key to your successful job interview! (Dobre przygotowanie – kluczem do udanej rozmowy kwalifikacyjnej!)

Czas: 90 minut (blok dwóch jednostek lekcyjnych)

Cele lekcji w języku zrozumiałym dla ucznia:

- poznam słownictwo, dzięki któremu przygotuję się do rozmowy kwalifikacyjnej w języku angielskim z potencjalnym pracodawcą;
- będę potrafił/potrafiła użyć poznane słownictwo dotyczące ubiegania się o pracę w dialogach z odgrywaniem roli;
- poznam słownictwo ułatwiające zrozumienie informacji szczegółowych w naturalnym tekście czytany dotyczącym kuriozalnej rozmowy kwalifikacyjnej.

Dla nauczyciela:

Cele ogólne:

- rozwijanie umiejętności autonomicznej pracy uczniów w zakresie nauki słownictwa i rozwoju umiejętności słuchania ze zrozumieniem;
- poznanie i utrwalenie znaczenia, wymowy oraz pisowni słownictwa dotyczącego ubiegania się o pracę, rozmowy kwalifikacyjnej oraz podejmowania nowej pracy;
- doskonalenie umiejętności rozumienia tekstów czytanych;
- poszerzanie sprawności produktywnych w zakresie wypowiedzi ustnych w zadaniu naturalnym – zadanie nr 2 na maturze ustnej (rozmowa z odgrywaniem roli);
- kształtowanie umiejętności korzystania z materiałów autentycznych w nauce języka angielskiego;
- kształtowanie umiejętności praktycznego posługiwania się językiem angielskim w sytuacjach ży-

cia codziennego, takich jak: poszukiwanie pracy oraz odbywanie rozmów kwalifikacyjnych w krajach anglojęzycznych.

Cele szczegółowe:

- poszerzenie i utrwalenie wiadomości leksykalnych związanych z typowymi pytaniami oraz odpowiedziami podczas rozmów kwalifikacyjnych;
- posługiwanie się poznanym słownictwem dotyczącym ubiegania się o pracę, rozmowy kwalifikacyjnej oraz podejmowania nowej pracy w tworzeniu wypowiedzi pisemnych i ustnych typu dialog między rekruterem a osobą ubiegającą się o pracę;
- stosowanie strategii rozwiązywania zadań egzaminacyjnych w celu znalezienia informacji szczegółowych w tekście czytany dotyczącym kuriozalnej rozmowy kwalifikacyjnej.

Cele rozwojowe nauczyciela:

- kształtowanie umiejętności doboru i udostępniania uczniom materiałów, które są atrakcyjne i zachęcające do pracy własnej, a także adekwatne do tematu zajęć i poziomu oraz możliwości młodzieży;
- rozwijanie umiejętności trenerskich i mentorskich nauczyciela.

Związek z podstawą programową:

III.1.R: I.4), VI.2), VI.3), VI.8), VI.14), VI.15), XI, XII, XIII.

Środki dydaktyczne:

- urządzenia technologiczne: komputer z dostępem do Internetu, tablica multimedialna, telefony komórkowe/tablety;
- karty pracy (1, 2, 3).

Formy i metody pracy:

- praca indywidualna, praca w parach;
- burza mózgów;
- metoda komunikatywna.

Materiały do udostępnienia uczniom przed lekcją odwróconą:

1) Zestawy Quizlet dotyczące:

- przygotowania się do rozmowy kwalifikacyjnej
- <https://quizlet.com/pl/749922047/getting-prepared-for-a-job-interview-flash-cards/>
[dostęp: 1.12.2022];

- ubiegania się o pracę, rozmowy kwalifikacyjnej oraz podejmowania nowej pracy
- <https://quizlet.com/pl/749922139/job-interview-taking-up-a-job-flash-cards/>
[dostęp: 1.12.2022];

- wybranych środków leksykalnych z maturalnego tekstu czytanego pt. "TO INTERVIEW OR NOT TO INTERVIEW" na temat kuriozalnej rozmowy kwalifikacyjnej
- <https://quizlet.com/pl/749918845/a-curious-job-interview-flash-cards/?new>
[dostęp: 1.12.2022].

Powyższe zestawy zawierają: fiszki; listy słówek, zwrotów i zdań; nagrania z wymową; a także ćwiczenia online, typu: „dopasowania”, „test” i „ucz się”.

Źródło: materiały autorskie Quizlet przygotowane przez autorkę scenariusza, panią Anetę Budkę (AnetaEnglish).

- 2) Film prezentujący propozycje działań pomocnych w przygotowaniu się do rozmowy o pracę.
Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=hPqn85XAVW4>
(film pochodzi z kanału Indeed, który jest poświęcony tematyce życia zawodowego)
[dostęp: 1.12.2022].

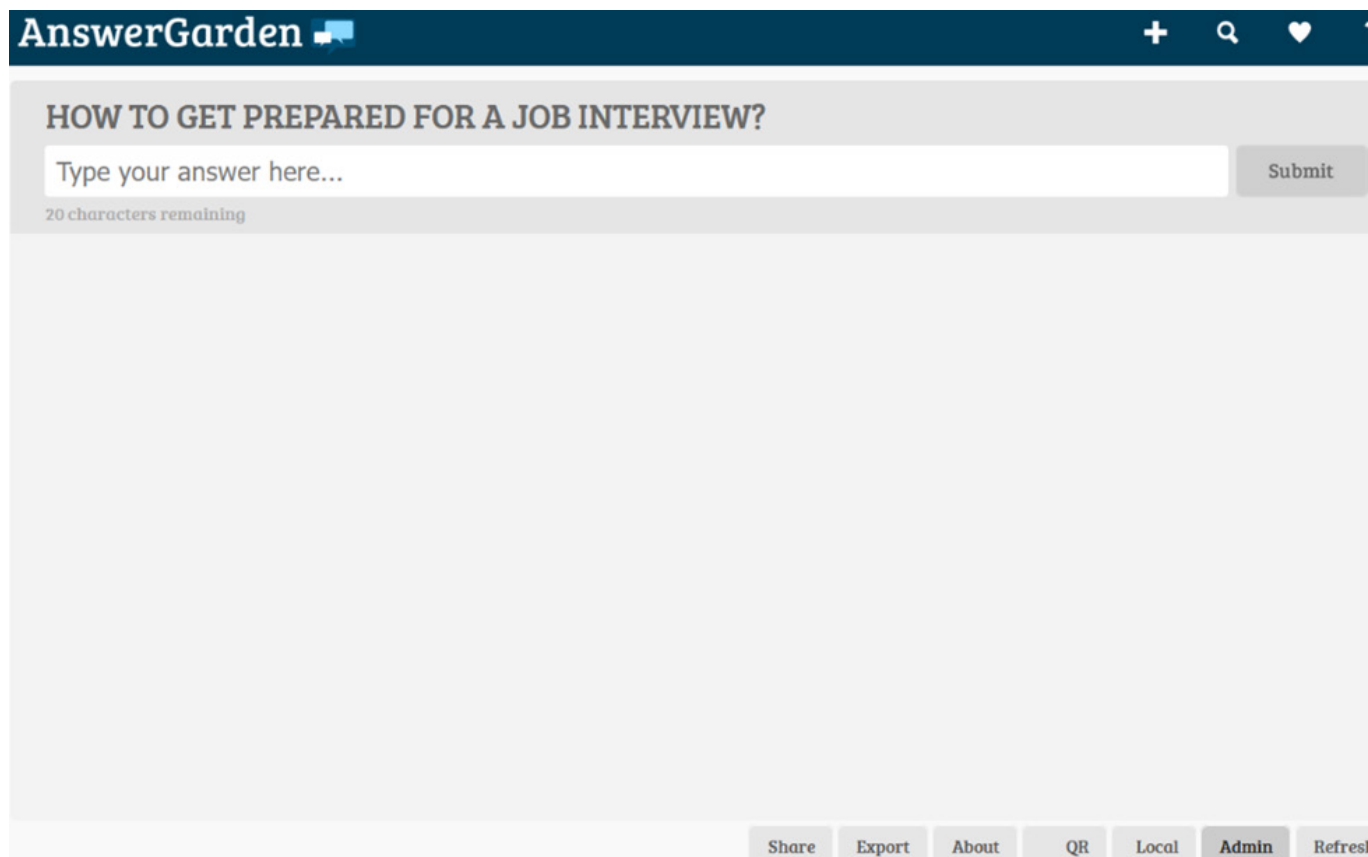
- 3) Lista typowych dla rozmów kwalifikacyjnych pytań i odpowiedzi.
Źródło: <https://hbr.org/2021/11/10-common-job-interview-questions-and-how-to-answer-them>
[dostęp: 1.12.2022].

- 4) Film przedstawiający przykładową rozmowę kwalifikacyjną.
Źródło: <https://www.youtube.com/watch?v=ZOLCMA2QbDE>
[dostęp: 1.12.2022].

Przebieg lekcji:

1. Czynności organizacyjno-porządkowe.
2. Utrwalenie środków leksykalnych dotyczących sposobów na przygotowanie się do rozmowy kwalifikacyjnej. Ćwiczenie to odbywa się z wykorzystaniem aplikacji AnswerGarden. Nauczyciel udostępnia uczniom link do narzędzia umożliwiającego stworzenie wirtualnej burzy mózgów – (<https://answergarden.ch/2898040>) i/lub kod dostępu (kod QR). Zadaniem uczniów jest wpisanie swojej propozycji do burzy mózgów opierającej się na pytaniu "How to get prepared for a job interview?" (Jak przygotować się do rozmowy kwalifikacyjnej?).

[dostęp: 1.12.2022]
Źródło: materiał autorski przygotowany przez autorkę scenariusza, panią Anetę Budkę, z wykorzystaniem narzędzi dostępnych na stronie – <https://answergarden.ch/>.

3. Uzupelnianie luk w przykładowym dialogu – rozmowie kwalifikacyjnej – karta pracy 1.

KARTA PRACY 1:

current, ability, manage, handled, involved, managed, pressure, weakness, reluctant, deadlines, rewarding, challenging, interpersonal, well-established, responsibilities
Uzupetnij dialog, korzystając z wyrazów w tabelce.

JOB ADVERT

Language Worldwide is an established international language centre seeking a dynamic, self-motivated and responsible person for the position of project coordinator. Suitable candidate must be a university graduate and be proficient in at least 2 languages, including English.

Interviewer: How would you describe yourself?

Andrea [candidate]: I would describe myself as someone who is ambitious, hardworking and motivated by challenge. My language and _____ skills have allowed me to successfully _____ various international projects for the British Council over the past few years.

Interviewer: What influenced you to choose a career in cultural relations?

Andrea: I have always been fascinated by the British/American language and culture, and how it has become so globally important.

Interviewer: Tell me about your _____ job. What have you been doing?

Andrea: As you can see from my CV, I have been working as a project coordinator for the British Council in Rome for several years. My job has mainly _____ organising special events, such as the Social Diversity event which took place last month in Amsterdam.

Interviewer: How would you describe yourself in terms of _____ to work as a member of a team?

Andrea: Well, during my period as a project coordinator for the British Council, I have had to work in an international team and deal with outside partners. I have had to motivate others to meet _____, and I get on well with everyone.

Interviewer: Tell me about a major problem you recently _____. Were you successful in resolving it?

Andrea: While I was coordinating a British Council project in Rome, one of the main speakers fell ill a few days before the event. Against the odds, I _____ to successfully work with our partners and reschedule the projects events. I was under a lot of _____, but in the end the problem was resolved.

Interviewer: How do you handle pressure?

Andrea: I actually work better under pressure and I have found that I enjoy working in a _____ environment.

Interviewer: Why do you want to work for this company?

Andrea: Well, I am an ambitious person and I want to be a part of a _____ company. I believe the job is tailored to my skills and experience, which include skills and managing international projects.

Interviewer: What personal _____ has caused you the greatest difficulty on the job?

Andrea: I guess at times I am a little _____ to delegate certain tasks. I think this is because I am hardworking by nature. However, my current employer has told me that I have made significant improvements during the last few months of the job, and I believe I will continue to improve in this area.

Interviewer: What would you say has been your most _____ accomplishment?

Andrea: I would say successfully completing my university degree has been my most rewarding accomplishment. I had to work pretty intensively since I was taking on several jobs to support my studies, including working as a tour guide for English-speaking visitors to Rome.

Interviewer: What are your goals for the future?

Andrea: My long-term goals involve growing with a company where I can continue to learn and take on additional _____.

Źródło: ćwiczenie autorskie przygotowane przez autorkę scenariusza, panią Anetę Budkę, wykonane w oparciu o tekst pochodzący ze strony internetowej – <https://www.linguahouse.com/learning-english/general-english/the-job-interview>.

[dostęp: 1.12.2022]

4. Uczniowie w parach odgrywają dialogi wchodząc w rolę rekrutera i osoby ubiegającej się o pracę w oparciu o autentyczne oferty pracy dla uczniów i studentów w Wielkiej Brytanii – karta pracy 2. W pierwszym dialogu uczeń A – odgrywa rolę rekrutera, a uczeń B – rolę osoby ubiegającej się o pracę. Uczniowie zamieniają się rolami przy drugim dialogu.

KARTA PRACY 2

DIALOG 1 – OFERTA PRACY 1:

Students ▾

About us ▾

Blog

Contact

For employers ▾

Part-time pet care jobs

Are you looking for an attractive and well-paid part time job and want to support families in their daily routine at the same time? You like taking care of pets? Then keep on reading and find one of our various jobs in different fields related to care - taking!

APPLY NOW

What are you going to do:

Find a range of local pet care jobs and help pet owners with their furry friends. As a pet carer you will provide care to pets with the tasks varying according to the pet species, working hours and the pet's needs. Discuss the roles' responsibilities with your potential employer in advance.

- For dogs – walking and sitting
- For cats – sitting and litter box cleaning
- Playing
- Feeding and grooming
- Training
- If necessary, medical administration and vet visits

What we offer:

- Flexible working hours
- Working in a family environment
- Different and varied activities

What we ask:

- No minimum education required
- Enjoy working with pets
- Experience in pet care is an advantage

Apply

Interested? [Apply now!](#)

Extra information

Status	● Open
Education Level	College, Secondary School, University, Other
Location	Nationwide
Working hours per week	4 - 32
Type of Contract	Casual / Part Time Jobs, Evening Job, Weekend, Summer / Holiday Jobs
Responsible for	Pet care
Published at	26-10-2022
Profession type	Home Care
Full UK/EU driving license preferred	No
Car Preferred	No
Must be eligible to work in the EU	Yes
Cover Letter Required	Yes
Languages	English

Students ▾

About us ▾

Blog

Contact

For employers ▾

Start Your H&M Career Now by Applying for Our Vacancy

Are you in love with finding new styles and forming your own style? Apply for our H&M vacancy now!

[APPLY NOW](#)

What we offer:

- Discount with all in the H&M group
- Paid Sick and Annual Leave
- Health and Wellbeing Discounts

What we ask:

- At least finished high school
- GCSEs Required
- Previous Experience would be preferable
- Customer service and Interpersonal skills

Apply

Are you the perfect candidate? Click the button 'apply now' and we'll contact you as soon as possible!

Extra information

Status	● Open
Education Level	College, Secondary School, University, Other
Location	Nationwide
Working hours per week	10 - 40
Type of Contract	Casual / Part Time Jobs, Weekend, Summer / Holiday Jobs, Temporary Full Time
Salary indication	Between £7.00 and £14.00 Per Hour
Responsible for	Ensuring that customers receive the best service and experience at a H&M store, where they can find everything they want in their size and in perfect condition.
Published at	26-10-2022
Profession type	Retail
Full UK/EU driving license preferred	No
Car Preferred	No
Must be eligible to work in the EU	No
Cover Letter Required	No
Languages	English

Źródło: autentyczne oferty pracy pochodzą ze strony internetowej – <https://www.studentjob.co.uk/>.
[dostęp: 1.12.2022]

5. Uczniowie wykonują zadania w oparciu o tekst czytany dotyczący kuriozalnej rozmowy kwalifikacyjnej – karta pracy 3. Nauczyciel prosi uczniów o przeczytanie tekstu i odpowiedzenie na pytanie "Why was the job interview curious?" (Dlaczego ta rozmowa kwalifikacyjna okazała się kuriozalna?). Po omówieniu pytania, uczniowie czytają tekst ponownie, szukając odpowiedzi do zadań nr 1 i 2 z karty pracy. Nauczyciel omawia z uczniami poprawne warianty odpowiedzi oraz strategie służące do wskazywania ogólnego przekazu tekstu i znajdowania informacji szczegółowych w źródłach pisanych.

KARTA PRACY 3

TO INTERVIEW OR NOT TO INTERVIEW?

A friend of mine once had a curious experience at a job interview. Excited about the possible position, she arrived five minutes early and was immediately ushered into the interview room by the receptionist. Following an amicable discussion with a panel of interviewers, she was offered the job. Afterwards, one of the interviewers remarked how impressed she was that my friend could be so composed after showing up 25 minutes late for the interview. As it turned out, my friend had been told the wrong start time by half an hour. She remained composed because she didn't know she was late. My friend isn't the type of person who would have remained cool if she had known she was late, but the interviewers reached the opposite conclusion. Of course, they could have also concluded that her calmness showed disrespect. Either way, they would have been wrong to draw conclusions about her future performance in her work based on her behaviour at the interview. In this case, the outcome of the interview was beneficial for the applicant. But it doesn't have to end that way.

This is a widespread problem. Employers like to use free-form, unstructured interviews to "get to know" a job candidate. Such interviews are also increasingly popular with admissions officers at universities. But, as in my friend's case, interviewers typically form strong but unwarranted impressions.

One way to change this is to develop an interview protocol based on a careful analysis of what is being looked for in the candidate. Interviews should be structured so that all candidates receive the same questions, a procedure which makes interviews more reliable and more predictive of job success. The employer should also make sure to include a number of questions which test job-related skills.

adapted from www.nytimes.com; www.theguardian.com

1. The author mentions his friend's interview experience to

- A. show that a successful interview is linked to future performance in the job.
- B. suggest that an interview may give a misleading image of a candidate.
- C. compare different factors which influence a candidate's performance at an interview.
- D. prove that each interviewer assesses the same candidate differently.

2. In the last paragraph, we learn

- A. in what way candidates' behaviour changes when the job interview is structured.
- B. why structured interviews are not recommended for testing some skills.
- C. what alternative recruitment procedures should replace interviews.
- D. what improvements could be made to job interviews.

Źródło: tekst i zadania pochodzą z egzaminu maturalnego z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym z maja 2018 r. (zadanie 6: tekst 2) -

https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_MATURALNY_OD_2015/Arkusze_egzaminacyjne/2018/formula_od_2015/jezyk_angielski/MJA-R1_1P-182.pdf

[dostęp: 1.12.2022].

6. Podsumowanie lekcji:

1) nauczyciel udostępnia uczniom link (<https://learningapps.org/27804073>) do ćwiczenia z interaktywną krzyżówką. Uczniowie przy pomocy swoich urządzeń technologicznych uzupełniają krzyżówkę, wykorzystując poznane słownictwo dotyczące ubiegania się o pracę i rozmów kwalifikacyjnych

Źródło: ćwiczenie autorskie przygotowane przez autorkę scenariusza, panią Anetę Budkę ([englishwithaneta](https://www.instagram.com/englishwithaneta)), z wykorzystaniem narzędzi dostępnych na platformie <https://learningapps.org/>.
[dostęp: 1.12.2022];

2) omówienie zrealizowanych celów lekcji.

Aneta Budka

Nauczyciel języka angielskiego oraz historii i terazniejszości w II Liceum Ogólnokształcącym w Kaliszu. Jest absolwentką filologii angielskiej na Uniwersytecie Wrocławskim. Ukończyła również studia podyplomowe w zakresie nauczania historii. Interesuje się wykorzystaniem narzędzi TIK jako środka służącego wspieraniu autonomii ucznia w nauce języka obcego.

SPADEK SWOBODNY

RUCH I SIŁY

Uczeń doświadczalnie:

demonstruje I i II zasadę dynamiki Newtona oraz demonstruje spadek swobodny i przemiany energii.

Pytanie badawcze

Jak zrzucić jajko, aby go nie rozbić?

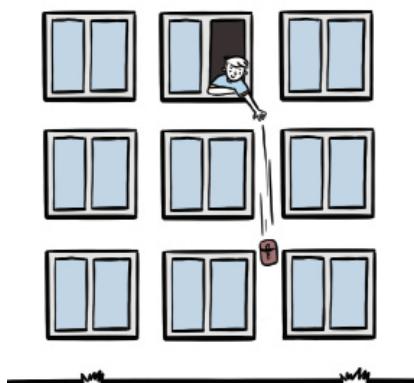
Hipoteza

Należy zbudować takie opakowanie, które zabezpieczy jajko przed rozbieniem.

Doświadczenie

Zrzucamy ładunek z II piętra pod opieką nauczyciela zachowując przy tym ostrożność.

Wnioski

Jajko spadając swobodnie z dużej wysokości, po odpowiednim zabezpieczeniu nie rozbija się, ale może zdarzyć się inaczej.

Materiały

- Surowe jajko
- Dowlolne materiały do opakowania rzutowego

Przebieg doświadczenia

- Surowe jajko wkładamy do zaprojektowanego i wykonanego przez nas opakowania
- Zrzucamy jajko z wysokości np. II piętra budynku szkoły zachowując przy tym dużą ostrożność
- Tworzymy raport LPN na stronie jakubowski.edu.pl

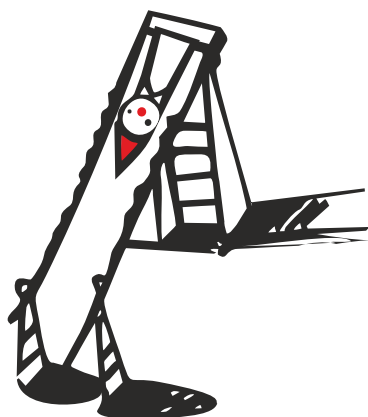
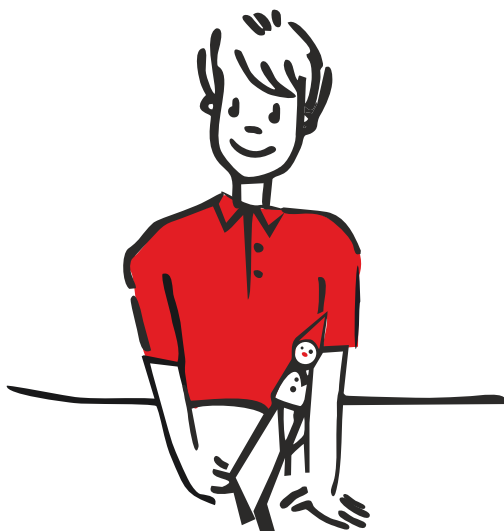

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Kaliszu

odn.kalisz.pl

Dlaczego klaun potrafi schodzić po równi?

Doświadczenie

Umieszczamy klauna na górnej części równi pochyłej i delikatnie go odchylamy (w tył lub w przód).

Hipoteza

Prawdopodobnie energia związana z położeniem względem Ziemi zostaje zamieniona na energię ruchu. Budowa klauna i równi ma wpływ na schodzenie klauna.

Wnioski

Rączki klauna są umieszczone tak, że kładąc klauna na drabince i lekko ją pochylając, powstaje stan nierównowagi i klaun może schodzić.

Gdy kulka w środku klauna zaczyna się toczyć, zmienia się jej położenie, które umożliwia jej schodzenie. Równia musi być odpowiednio nachylona.

Materiały

Zabawka
Schodzący Klaun
Ekwilibrysta
(zabawka firmy
GOKI – Tumbling
Clown TT001)

Opis budowy zabawki

W równi pochyłej wyżłobione są odpowiednio nacięcia. Po obydwu stronach klauna występują dwie pary rączek. „Rączki” klauna są ustawione niesymetrycznie względem osi klauna. W klaunie służyca umieszczoną kulkę, która porusza się w górę i w dół. Rozmiary klauna i waga kulki są odpowiednio dobrane, aby kulka w momencie „przewrotki” pozostała w tej samej połowie klauna, dzięki czemu klaun będzie schodził.

Przebieg doświadczenia

1. Umieszczamy klauna w górnej części równi pochyłej i lekko odchylamy.
2. Opisujemy zabawkę i obserwujemy zachowanie się klauna.
3. Na stronie zabawkifizyczne.com.pl piszemy raport UPN (Uproszczony Projekt Naukowy) on-line lub zaawansowany LPN (Lekcyjny Projekt Naukowy) i czekamy na komentarz (FEEDBACK).

Podobne problemy

- Dlaczego statek po utracie równowagi może utonąć?
- Zbadaj pod jakim kątem nachylenia równi klaun nie będzie schodził?

Michał Lewandowski

Tatusiowie powinni czytać swoim dzieciom bajki na dobranoc. Wiesz, dlaczego?

Wszyscy chcielibyśmy dać naszym dzieciom to, co najlepsze i wychować je na inteligentnych, mądrych i świadomych swojej wartości ludzi. Już od chwili narodzin, jako rodzice, stajemy się współodpowiedzialni za dalszy rozwój intelektualny i emocjonalny naszego dziecka. To ogromna odpowiedzialność i życiowe zadanie każdej mamy i każdego taty.

Drogi Rodzicu! Pamiętaj, że to Ty masz największą moc, aby zwiększyć potencjał edukacyjny swojego dziecka. Jednym ze sprawdzonych sposobów, by tego dokonać jest rozwijanie nawyku głośnego czytania i zamiłowania do lektury już od najmłodszych lat życia. A badania pokazały, że lepiej, skuteczniej i efektywniej poradzą sobie z tym zadaniem... Tatusiowie!

Ojcowie lepiej stymulują rozwój mowy

Bajki na dobranoc są ważne dla ogólnego rozwoju dziecka. Maluchy, którym tatusiowie czytają bajki, szybciej zaczynają mówić i robią to lepiej, mają też większy i bogatszy zasób słownictwa. Prawdopodobnie dzieje się tak dlatego, że ojcowie częściej angażują się w dyskusje podczas czytania, mamy z kolei, odtwarzają jedynie pisany tekst. Ojcowie częściej robią dygresje, odnoszące się do prawdziwych wydarzeń z życia dziecka i używają języka, który wyraźnie wykracza poza czytany tekst.

Tatusiowie pomagają przełamać stereotypy związane z płcią

W naszym społeczeństwie wciąż funkcjonują silne stereotypy, dotyczące płci. Dzieci bardzo szybko rejestrują te zachowania, co wpływa w dużej mierze na ich umiejętności uczenia się i relacje społeczne. Według badań tylko 27% chłopców lubi czytać, większość traktuje tę czynność jako typowo niemęskie zajęcie. Ojcowie, czytając swoim dzieciom książki, przełamują te stereotypy i pokazują, że

czytanie jest fajne, modne i interesujące. Czytający bajkę ojciec, to zaprzeczenie teorii, że książki zarezerwowane są tylko i wyłącznie dla dziewczyn.

Czytanie z dziećmi pomaga nawiązać z nimi silniejszą więź

Udowodniono, że nawyk czytania wzmacnia wyraźnie więź między ojcami a ich synami i córkami. Już kilkulatek, leżący w ramionach taty i słuchający jego czytania, czuje się bezpiecznie i szczęśliwie. Znajomy głos rodzica działa na niego kojąco, zmniejsza poziom stresu oraz poprawia jego zdrowie psychiczne. Dzieci, którym się czyta, są też pewniejsze siebie i mają silniejsze poczucie własnej wartości w dorosłym życiu. W badaniach przeprowadzonych przez Uniwersytet Sussex w Wielkiej Brytanii udowodniono tę tezę i poinformowano, że badani doświadczyli „głębokiego relaksu, zmniejszenia napięcia mięśniowego i spowolnienia akcji serca już w ciągu sześciu minut od momentu kontaktu z książką”. Ojcowie mają na co dzień dużo mniej okazji do budowania takich pozytywnych relacji, dlatego czytanie na dobranoc powinno być dla nich idealnym sposobem na nawiązywanie emocjonalnych więzi ze swoim dzieckiem.

Michał Lewandowski

nauczyciel-bibliotekarz
Dział Udostępniania Zbiorów PBP Książnica Pedagogiczna im. A. Parczewskiego w Kaliszu

Innowacja pedagogiczna z Wychowania Fizycznego „Unihokej jest OK” dla klas IV – VIII

Realizacja innowacji pedagogicznej „Unihokej jest OK” pozwoli na zapoznanie uczniów z grą zespołową unihokej. Innowacja ma na celu zainteresowanie uczniów tą grą i poszerzenie wiedzy i umiejętności. Realizacja jej pozwoli na wzbogacanie oferty szkoły w tę dyscyplinę sportową.

Unihokej jest grą zespołową, która wpisuje się doskonale w priorytety szkoły, utrwała podstawowe założenia i wprowadza różnorodność form i rodzajów aktywności fizycznej wśród uczniów. Wpływa na doskonalenie motoryczności, umiejętności zespołowych, wszechstronnego rozwoju fizycznego oraz cech charakteru dziecka.

Innowacja umożliwi uczniom realizację sportowej pasji, rozwój fizyczny zgodny

z możliwościami, zainteresowaniami i potrzebami. Oferta szkoły wzbogaci się o klasy realizujące innowację pedagogiczną z nauczania gry w unihokeja, co wpłynie na jakość realizowanego w szkole procesu dydaktyczno-wychowawczego oraz podwyższenie jakości pracy szkoły. Opanowanie tej gry zespołowej zwiększy zainteresowanie uczniów aktywnością fizyczną, wpłynie na rozwój sprawności, umiejętności i wiadomości z tej dyscypliny sportowej.

Innowacja pedagogiczna jest ciekawą formą realizacji podstawy programowej z wychowania fizycznego w szkole podstawowej, a także wpisuje się w koncepcję pracy szkoły z tradycjami i wynikami z poprzednich lat i priorytetami wychowania fizycznego mającego na celu wszechstronny rozwój ucznia.

I. Założenia Innowacji pedagogicznej

Innowacja pedagogiczna dotyczy przedmiotu wychowanie fizyczne w klasach IV – VIII i wprowadzenia (minimum 10 godzin zajęć rocznie) w ramach godzin zajęć lekcyjnych z wychowania fizycznego i doskonalenie unihokeja na dodatkowych zajęciach sportowych (minimum 10). Realizacja zajęć odbędzie się na podstawie deklaracji uczniów i zgód rodziców z wybranych klas.

Innowacja ma charakter metodyczny i zakłada nowatorskie spojrzenie na sport: spotkania uczniów ze znanymi sportowcami, wyjazdy na mecze i turnieje unihokeja pozwolą wykształcić wśród naszych uczniów potrzebę działania z własnej woli w wolnym czasie. Ukażą one młodym ludziom zalety płynące z czynnego i regularnego życia sportowego. Zmieniają nastawienie na wysiłek fizyczny.

1. Struktura organizacyjna

Klasy IV – VIII

2. Baza

Szkoła dysponuje następującą bazą sportową:

- sala gimnastyczna
- boisko sportowe trawiaste
- bieżnia

- sprzęt sportowy do unihokeja (bramki, kije, piłki, stroje bramkarskie)

3. Kadra dydaktyczna

mgr Mariusz Marcisz – nauczyciel mianowany

II. Cele edukacyjne

Celem edukacyjnym Innowacji pedagogicznej „Unihokej jest OK” jest stworzenie możliwości i warunków do rozwoju zainteresowań aktywności fizycznej a także rozwoju fizycznego uczniów w dyscyplinie opartej na zasadach gry w unihokeja. Unihokej jest powszechnie uprawiany w wielu państwach Europy. Celem edukacyjnym jest zwiększenie aktywności ruchowej w każdym wieku, promowanie nowych form spędzania czasu wolnego a także poznanie możliwości uprawiania gry zespołowej. W szczególności istotą innowacji jest wdrażanie aktywności w życiu, podejmowanie działań sportowo-zdrowotno-rekreacyjnych w szkole, poza szkołą i po zakończeniu edukacji. Wspomaganie rozwoju umiejętności i wiadomości wśród uczniów, warunkują zrozumienie związku aktywności fizycznej ze zdrowiem.

Cele ogólne:

- zainteresowanie grą w unihokeja
- popularyzacja gry unihokeja jako alternatywy dla innych gier zespołowych: piłki siatkowej, koszykówki czy piłki nożnej,
- rozwijanie zainteresowań i uzdolnień uczniów,
- opanowanie wiedzy i umiejętności z zakresu gier zespołowych: w szczególności gry zespołowej unihokeja,
- kształtowanie sprawności specjalnej, opanowanie elementów technicznych na poziomie podstawowym, średniozaawansowanym i zaawansowanym,
- udział w organizacji turniejów szkolnych i osiągnięcie sukcesów sportowych na miarę możliwości ucznia,
- troska o rozwój fizyczny, zdrowie, higienę, bezpieczeństwo swoje i innych,
- rozwijanie zdrowej rywalizacji poprzez aktywne uczestnictwo w zajęciach wychowania fizycznego, sportowych zajęciach pozalekcyjnych i zawodach sportowych,
- wykorzystanie w praktyce wiadomości i umiejętności do różnorodnych sposobów aktywnego organizowania czasu wolnego w rodzinie.

Cele szczegółowe:

- kształcenie cech motorycznych (siła, szybkość, wytrzymałość, koordynacja) na poziomie, który umożliwi osiągnięcie satysfakcji przez ucznia,
- kształtowanie otwartości w kontaktach społecznych oraz nawiązywanie i utrzymywanie poprawnych relacji z rówieśnikami,
- kształtowanie właściwych postaw i zachowań sportowych, etycznych i moralnych,
- kształtowanie umiejętności rywalizacji sportowej z uwzględnieniem zasad fair play,
- kształtowanie umiejętności przeżywania sukcesów i porażek jako dbałość o wszechstronny rozwój psychiczny i emocjonalny dorastającego człowieka,
- wyrobienie prawidłowych nawyków higieniczno-zdrowotnych.

III. Treść innowacji pedagogicznej

1. Postawy:

- przestrzeganie zasad czystej gry i kulturalne kibicowanie
- współdziałanie w zespole i z partnerem
- pełnienie roli zawodnika, kapitana zespołu, sędziego, organizatora
- organizowanie gier i zabaw sportowych w klasie i w grupie rówieśniczej
- dążenie do osiągania postępów poprzez samokontrolę i samoocenę

2. Wiadomości:

- przepisy gry zespołowej unihokeja,
- podstawowe zasady sędziowania oraz organizacji gier i zabaw ruchowych,
- zasady zachowanie podczas turniejów, zawodów sportowych,
- zasady bezpieczeństwa w czasie ćwiczeń fizycznych,
- wpływ aktywności na funkcjonowanie i rozwój organizmu,
- edukacja zdrowotna w zakresie aktywności ruchowej, wysiłku fizycznego, aerobowego i anaerobowego, racjonalnego odżywiania i treningu sportowego,
- rodzaje testów sprawności fizycznej i diagnoza rozwoju fizycznego
- rodzaje zajęć sportowych w gminie i możliwości uprawiania wybranej dyscypliny sportowej
- słownictwo i terminologia sportowo - zdrowotna
- zasady „fair-play” w sporcie i w życiu

3. Umiejętności o charakterze zdrowotnym i doskonalącym sprawność fizyczną:

- przygotowanie organizmu do różnego rodzaju wysiłku fizycznego,
- pomiar tętna i określenie stopnia zmęczenia organizmu,
- dobór rodzaju ćwiczeń fizycznych dla właściwego kształtowania sprawności fizycznej,
- doskonalenie określonych cech motorycznych,
- rozpoznawanie własnych niedoborów sprawności fizycznej i określanie metod ich usprawnienia,
- sposoby osiągnięcia sukcesów w sporcie,
- organizowanie bezpiecznego miejsca ćwiczeń,
- prawidłowy ubiór sportowy dostosowany do pory roku, zmiennych warunków pogodowych, miejsca i rodzaju ćwiczeń,
- kształtowanie nawyków higieny osobistej po wysiłku fizycznym,
- organizowanie różnych form ruchu w różnych warunkach,
- umiejętność zastosowania ćwiczeń relaksacyjnych,
- zdrowy styl życia i zagrożenia spowodowane używkami i nałogami,
- kształtowanie charakteru i pożądaných postaw w działaniu indywidualnym i zespołowym.

IV. Umiejętności i wiadomości w zakresie gry zespołowej unihokej

1. Doskonalenie postawy:
  - ćwiczenia w formie ściślej i zabawowej.
2. Doskonalenie poruszania się po boisku:
  - krok dostawny w prawo i w lewo, w przód i w tył, chód, bieg.
3. Zastosowanie wszystkich form poruszania się po boisku w grach i zabawach.
4. Odbicia i przyjęcia piłki z forhendu, bekendu.
5. Doskonalenie odbicia piłki różnymi sposobami:
  - odbicia w parach,
  - odbicia w parach ze zmianą miejsca,
6. Doskonalenie odbicia piłki:
  - prawidłowa postawa,
  - ułożenie rąk,
  - poruszanie się po boisku.
7. Doskonalenie współpracy w dwójce podczas gry.
8. Nauka wystawiania piłki w przód i w tył:
  - ćwiczenia w parach,
  - ćwiczenia w trójkach,
  - ćwiczenia ze zmianą miejsca.

9. Doskonalenie wystawiania piłki w przód na prawy i lewy atak.
10. Nauka dobiegnięcia do ataku.
11. Doskonalenie do ataku z akcentem na wysokość odbicia.
12. Nauka odbicia piłki z własnego podrzutu.
13. Doskonalenie odbicia piłki w powietrzu na wysokość kolan:
  - po własnym podrzucie,
  - po rzucie współwiczającego.
14. Nauka odbicia piłki:
  - wyczucie kija, doskonalenie koordynacji ruchowej,
  - poprawna umiejętność operowania prawą i lewą ręką, prowadzenie jednorącz,
15. Nauka podań i strzałów podczas gry bramkarza.
16. Doskonalenie bramkarza podczas padów w przód i w bok w rzucie karnego.
17. Nauka wykonania rzutu karnego przez zawodników.
18. Doskonalenie dogrania piłki z uwzględnieniem:
  - postawy w ataku, obronie,
  - poprawności ruchów kończyn górnych i dolnych,
  - kierunku strzału i celności,
  - dokładności i precyzji ruchu.
19. Doskonalenie podań po prostej i po przekątnej:
  - celność - liczenie trafionych strzałów.
20. Podania piłki:
  - nauka odbicia piłki o bandę,
  - doskonalenie odbioru piłki po zagranii o bandę.
21. Zastawienie pojedyncze:
  - nauka techniki,
  - współpraca w dwójce,
  - zastawienie we fragmentach gry.
22. Nauka podań piłki w określone miejsce:
  - ćwiczenia w dwójkach,
  - uderzenie piłki na określoną odległość.
23. Doskonalenie siły uderzenia.
24. Doskonalenie celności i szybkości pracy ręki do uderzenia.
25. Obrona uderzonej przez partnera piłki:
  - ćwiczenia w dwójkach,
  - ćwiczenia z przemieszczaniem się w polu obrony.
26. Nauka ataku dynamicznego:
  - ćwiczenia wprowadzające - koordynacja ruchów kończyn górnych i dolnych,
  - nauka prawidłowej pracy ramion,
  - przyjęcie piłki na klatkę piersiową,
27. Gra 1:1 – single.
  - czucie dystansu,
  - wyczucie przestrzeni, odległości,

- walka taktyczna – podania piłki tam gdzie nie ma przeciwnika,
- ciągłość gry, przewidywanie, celność.

28. Gra 2:2.

- współpraca z partnerem,
- doskonalenie elementów techniki gry,
- walka taktyczna – dogranie piłki tam gdzie nie ma przeciwnika.

29. Gra 3:3.

- doskonalenie elementów techniki gry,
- doskonalenie współpracy w zespole trzyosobowym: podanie, wystawa i atak,
- walka taktyczna - dogranie piłki tam gdzie nie ma przeciwnika.

30. Gra szkolna 5:5.

- gra szkolna z akcentem na atak,
- gra szkolna z akcentem na podanie piłki,
- gra szkolna z akcentem na obronę.

34. Podstawowe zasady gry, przepisy.

V. Przewidywane efekty realizacji Innowacji pedagogicznej

- Opanowanie technicznych i taktycznych umiejętności i wiadomości z gry zespołowej w unihoceja na poziomie podstawowym, średniozaawansowanym i zaawansowanym,
- Zainteresowanie forami aktywności ruchowej i mecze z szkołami i klubami sportowymi uprawiającymi tę dyscyplinę,

- Wzrost aktywności ruchowej młodzieży w okresie dojrzewania,
- Świadomość podnoszenia własnej sprawności i umiejętności podczas rekreacji,
- Popularyzacja zdrowego trybu życia,
- Aktywne spędzanie czasu wolnego samodzielnie i z rodziną,
- Umiejętność współpracy w małych grupach i zespole,
- Udział w turniejach i zawodach różnego szczebla,
- Stosowanie zasad „fair – play” podczas różnorodnych zajęć,
- Kontynuowanie uprawiania dowolnej gry zespołowej na dalszym etapie kształcenia.
- Możliwość dzielenia się swoim doświadczeniem zawodowym z uczniami.
- Satysfakcja ze współpracy z innymi nauczycielami trenującymi ten sport.
- Satysfakcja ze współpracy z innymi instytucjami.
- Podnoszenie sprawności fizycznej i mile spędzony czas.
- Współpraca w grupie, rywalizacja, zasada czystej gry.
- Wyjazdy na zawody i poznanie poziomu gry innych szkół.
- Pomoc w organizacji zawodów szkolnych.
- Nauka sędziowania w grze unihoceja.

VI. Ewaluacja Innowacji pedagogicznej

Ewaluacja zostanie określona na podstawie:

- Obserwacji zaangażowania uczniów: stosunku do zajęć wychowania fizycznego, zainteresowania grą unihoceja, aktywnością na lekcji,
- Kreatywności uczniów, aktywnego udziału w zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych,
- Obserwacji postępów uczniów,
- Pogadanki z uczniami i rodzicami,
- Oceny przydatności realizowanej Innowacji pedagogicznej skierowanej do ucznia i rodzica w formie ankiety.

Na podstawie wyników ewaluacji nauczyciel dostosowuje realizację treści Innowacji pedagogicznej do poziomu osiągniętego przez uczniów.

VII. Realizator Innowacji pedagogicznej i miejsce realizacji:

Realizator: mgr Mariusz Marcisz

Miejsce realizacji: Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Benicach

Kaliski
Konkurs
Informatyczny

Zapraszamy do udziału w XXXI edycji Kaliskiego Konkursu Informatycznego

Konkurs organizowany jest przez IV Liceum Ogólnokształcące
im. Ignacego Jana Paderewskiego w Kaliszu
oraz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Kaliszu.
Konkurs odbywa się pod patronatem
Marszałka Województwa Wielkopolskiego.

**Zadaniem uczestników jest napisanie aplikacji
przeznaczonej na komputery lub na urządzenia mobilne.**

Termin nadsyłania prac upływa 26 maja 2023 roku.
Szczegóły i regulamin na naszej stronie internetowej

www.odn.kalisz.pl

CYFROWA SZKOŁA Wielkopolsk@ 2020

Szanowni Państwo, Dyrektorzy Szkół, Nauczyciele,

będący już na etapie podsumowania działalności Projekt „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2020” realizowany przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Poznaniu (w ramach wsparcia z programu WRPO 2014-2020) przez lata realizował cel, jakim było podniesienie jakości edukacji na każdym szczeblu kształcenia ogólnego w 700 szkołach województwa wielkopolskiego. W projekcie udało się przeszkolić ponad 5000 nauczycieli i nauczycielek oraz objąć zasięgiem działań ponad 13000 uczniów i uczennic. Do tej pory do szkół dostarczono aż 17300 tabletów i 1485 laptopów, aparaty cyfrowe ze statywami, stacje meteorologiczne, zestawy wideokonferencyjne i inne pomoce edukacyjne. W ramach działań udostępniono Platformę Edukacyjną, którą rozszerzono o funkcję zdalnego nauczania na każdym poziomie kształcenia pod nazwą „cyfrowalekcja.pl”.

Projekt „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2030” będzie kontynuować zadania związane z rozwojem kompetencji kluczowych, w tym kompetencji cyfrowych nauczycieli i uczniów w ramach realizacji zajęć edukacyjnych z wykorzystaniem aktywizujących metod kształcenia oraz TIK, ale uwzględnia zmieniające się potrzeby szkół, nauczycieli i uczniów oraz wpisuje swoje cele i założenia w Strategię Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku.

W nowym projekcie „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2030” planuje się wiele form wsparcia zapewniających kształtowanie i doskonalenie umiejętności uczniów. Główną z nich będą zajęcia pozalekcyjne realizowane z wykorzystaniem aktywizujących i badawczych metod kształcenia takich jak metoda projektu, strategia kształcenia problemowego, projekt badawczy. Zadania będą realizowane z wykorzystaniem nowoczesnych technologii i narzędzi cyfrowych oraz studiów multimedialnych i aplikacji cyfrowych umożliwiających prowadzenie kształcenia w formule zdalnej. Ponadto w projekcie zaplanowano opracowanie i udostępnienie jego odbiorcom bogatej bazy e-materiałów edukacyjnych.

Całkowicie nowym zadaniem będzie eksperyment pedagogiczny mający na celu wspomaganie szkół i minimalizowanie kryzysu kadrowego na rynku edukacyjnym poprzez wprowadzenie alternatywnych, innowacyjnych rozwiązań organizacyjnych kształcenia na odległość umożliwiających zachowanie ciągłości procesu edukacyjnego uczniów. Zostaną podjęte również działania mające na celu stworzenie Wielkopolskiego Portalu Oświatowego, w którym eksperci będą świadczyć pomoc nauczycielom. Zadanie to ma na celu wzmocnienie prestiżu oraz zaufania publicznego zawodu nauczyciela poprzez oferowanie wsparcia w zakresie poradnictwa, m.in. prawnego, psychologicznego, etyczno-moralnego.

Dziękuję bardzo za dotychczasową współpracę i zachęcam do udziału w przyszłym projekcie „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2030”.

Z poważaniem

Małgorzata Jagiełłowicz

Dyrektor Projektu „Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@ 2020”

Wicedyrektor ODN w Poznaniu

WIELKOPOLSKA

JEDNOSTKA EDUKACYJNA
SAMORZĄDU
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

PLACÓWKI OŚWIATOWE I JEDNOSTKI PROWADZONE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO PODLEGŁE DEPARTAMENTOWI EDUKACJI I NAUKI

OŚRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W KALISZU

pełna informacja na stronie:

www.odn.kalisz.pl

PUBLICZNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA
KSIĄŻNICA PEDAGOGICZNA W KALISZU

pełna informacja na stronie:

www.kp.kalisz.pl

CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W KONINIE

pełna informacja na stronie:

www.cdnkonin.pl

CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W LESZNIE

pełna informacja na stronie:

www.cdn.leszno.pl

CENTRUM DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W PILE

pełna informacja na stronie:

www.cdn.pila.pl

OŚRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W POZNANIU

pełna informacja na stronie:

www.odnpoznan.pl

PUBLICZNA BIBLIOTEKA PEDAGOGICZNA
W POZNANIU

pełna informacja na stronie:

www.pbp.poznan.pl

CENTRUM WSPARCIA RZEMIOSŁA, KSZTAŁCENIA DUALNEGO I ZAWODOWEGO W KALISZU

pełna informacja na stronie:

www.cwrkdiz.kalisz.pl

CENTRUM WSPARCIA RZEMIOSŁA, KSZTAŁCENIA DUALNEGO I ZAWODOWEGO W KONINIE

pełna informacja na stronie:

www.cwrkdiz.konin.pl

CENTRUM WSPARCIA RZEMIOSŁA, KSZTAŁCENIA DUALNEGO I ZAWODOWEGO W LESZNIE

pełna informacja na stronie:

www.cwrkdiz.leszno.pl

CENTRUM WSPARCIA RZEMIOSŁA, KSZTAŁCENIA DUALNEGO I ZAWODOWEGO W PILE

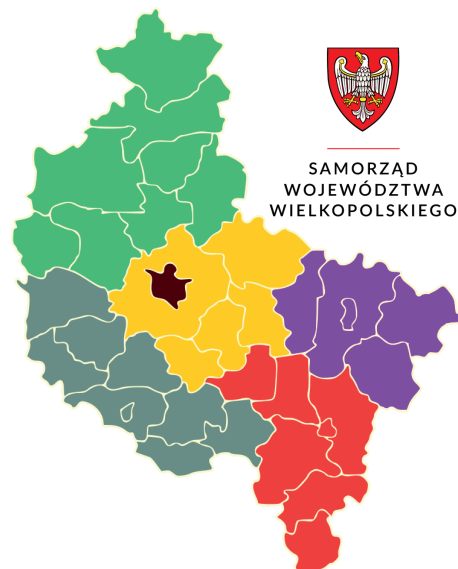
pełna informacja na stronie:

www.cwrkdiz.pila.pl

CENTRUM WSPARCIA RZEMIOSŁA, KSZTAŁCENIA DUALNEGO I ZAWODOWEGO W POZNANIU

pełna informacja na stronie:

www.cwrkdiz.poznan.pl

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

SZKOŁY

- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Gnieźnie
www.medyk.gniezno.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Koninie
www.medyk.konin.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Ostrowie Wlkp.
www.msz-ostrow.cba.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 1 w Poznaniu
www.wsckziu1.poznan.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego nr 2 w Poznaniu
www.wsck.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Rawiczu
www.medyk-rawicz.com.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego we Wrzesznie
www.wscku-wrzesnia.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Złotowie
www.wsckziu-zlotow.pl
- Wielkopolski Samorządowy Zespół Placówek Terapeutyczno - Wychowawczych w Cerekwicy Nowej
www.cerekwica-mow.pl
- Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niesłyszących im. Józefa Sikorskiego w Poznaniu
www.slysze.edu.pl
- Wielkopolskie Samorządowe Centrum Edukacji i Terapii w Starej Łubiance
www.zspstaralubianka.pl